

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Instituce pro trávení volného času mládeže do 18 let

Bc. Veronika Drahovzalová

© 2014 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra humanitních věd

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Veronika Drahovzalová

Hospodářská politika a správa

Název práce

Institute pro trávení volného času mládeže do 18 let

Anglický název

Institutions for Leisure Time Spending of the Youth up to 18 years of age

Cíle práce

Cílem práce je na základě teorie zmapovat a vyhodnotit reálné možnosti a aktuální stav volnočasových aktivit mládeže a podmínky a možnosti pro jejich realizaci ve městě Mělník.

Metodika

Tato práce se zabývá ve své teoretické části základními pojmy, které se vážou k volnému času. Je zde popsáno, jakým způsobem volný čas vznikl, jak se následně vyvíjel až do současné doby, jaké jsou jeho současné formy a jak je nyní využíván. Následně je vymezena sociální skupina mládež a popsána skutečnost, jakým způsobem tráví svůj volný čas mládež do 18 let. Na toto navazuje popis mládeže, která neumí trávit aktivně svůj volný čas a dochází u některých jedinců a i skupin k delikventnímu chování, kterému lze předejít popisovanou prevencí. Avšak k tomu, aby děti aktivně trávily svůj volný čas, jsou nutné instituce, které se volnému času věnují. S ohledem na toto jsou popsány jednotlivé instituce věnující se trávení volného času, stručný popis jejich činnosti, přičemž přehledněji je zpracována činnost středisek volného času, ke kterým směřuje samotný výzkum této práce.

Rozsah textové části

60-80 stran

Klíčová slova

děti a mládež, město Mělník, rodina, rozvoj zájmů, škola, volnočasové organizace a instituce, volnočasové aktivity, volný čas, zájmová činnost

Doporučené zdroje informací

ČÁP, J.: Psychologie mnohostranného vývoje člověka. 1. vydání. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990. ISBN 80-04-22967-0

HOFBAUER, B.: Děti, mládež a volný čas. 1. vydání. Praha: Portál, 2004, ISBN 80-7178-927-5

PÁVKOVÁ, J. a kol.: Pedagogika volného času. 1. vydání. Praha: Portál, 1999, ISBN 80-7178-295-5

PIRČ, J. a kol.: Životní prostředí a mládež. Praha: Mladá fronta, 1986, ISBN neuvedeno

ŠTÍPEK, Jaroslav. Úvod do sociální patologie – V.: Volný čas, parta a zájmová sféra obtížně vychovatelných dětí a mládeže. Vyd. 1. Praha : SPN, 1983. 70 s

VIEHOFFOVÁ, H., REUYSOVÁ, E.: Jak s dětmi trávit volný čas. Přel. A. Pokorná, B. Urbánek. 1. vydání. Praha: Portál, 1996, ISBN 80-7178-073-1

Vedoucí práce

PhDr. Miroslav Polišínský, CSc.

Elektronicky schváleno dne 22. 11. 2013

doc. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 5. 12. 2013

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan PEF ČZU

V Praze dne 26. 11. 2014

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „Instituce pro trávení volného času mládeže do 18 let“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 26. 11. 2014

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu PhDr. Miroslavu Poliškému, CSc. za pomoc a vedení při psaní mé diplomové práce.

Institute pro trávení volného času mládeže do 18 let

Institutions for Leisure Time Spending of the Youth up to 18 years of age

Souhrn

Tato práce se zabývá ve své teoretické části základními pojmy, které se vážou k volnému času. Je zde popsáno, jakým způsobem volný čas vznikl, jak se následně vyvíjel až do současné doby, jaké jsou jeho současné formy a jak je nyní využíván. Následně je vymezena sociální skupina – mládež a popsána skutečnost, jakým způsobem tráví svůj volný čas mládež do 18 let. Na toto navazuje popis mládeže, která neumí trávit aktivně svůj volný čas a dochází u některých jedinců a i skupin k delikventnímu chování, kterému lze předejít popisovanou prevencí. Avšak k tomu, aby děti aktivně trávily svůj volný čas, jsou nutné instituce, které se volnému času věnují. S ohledem na toto jsou popsány jednotlivé instituce věnující se trávení volného času, stručný popis jejich činnosti, přičemž přehledněji je zpracována činnost instituce pro trávení volného času, ke které směřuje samotný výzkum této práce.

Klíčová slova: děti a mládež, volný čas, zájmová činnost, rozvoj zájmů, volnočasové aktivity, volnočasové organizace a instituce, město Mělník

Summary

This thesis is focused on basic terms related to the spare time in its theoretical part. It then describes the process of how spare time originated and how it developed to present time, what are its current contemporary forms and how is it used in presence. Social group of young people up to 18 years old is then defined and described with the way of its use of spare time. The thesis thereafter describes adolescents, who don't know how to actively spend their spare time. This fact can lead to delinquent behaviour for individuals or groups, that conduct can be precluded by described prevention. Yet for children to actively spend their spare time institutions dedicated to spending spare time are necessary. With regards to previously mentioned fact some of these institutions are closely characterized with focus on the institution on which is aimed the research of this thesis.

Keywords: Children, youngsters/young people/adolescents, spare time, development of interests, spare time activities, spare time organizations and institutions, Melnik, leisure activities

Obsah

1	Úvod	9
2	Cíl a metodika práce.....	10
2.1.	Cíl práce.....	10
2.2.	Metodika práce	10
3	Teoretická východiska	13
3.1.	Volný čas.....	13
3.1.1.	Vznik a vývoj volného času.....	14
3.1.2.	Různé pohledy na volný čas	16
3.1.3.	Výchova mimo vyučování	18
3.2.	Děti a mládež jako sociální skupina	19
3.2.1.	Pojmy dítě a mládež.....	20
3.2.2.	Způsoby trávení volného času dětmi a mládeží.....	21
3.2.3.	Nesprávné využívání volného času dětmi a mládeží.....	25
3.3.	Instituce pro trávení volného času	26
3.3.1.	Školská zařízení pro zájmové vzdělávání	27
3.3.2.	Školská výchovná a ubytovací zařízení	31
3.3.3.	Další subjekty pracující s dětmi a mládeží	33
3.4.	Volnočasové instituce a využití volného času v městě Mělník	35
3.4.1.	Sportovní zařízení a sportovní vyžití	36
3.4.2.	Kulturní zařízení a kulturní vyžití.....	38
3.4.3.	Zájmová zařízení a zájmová vyžití	39
4	Praktická část.....	42
4.1.	Výzkumný problém	42
4.2.	Institucionální analýza Domu dětí a mládeže Mělník	42
4.2.1.	Normy, zásady, směrnice.....	44
4.2.2.	Nemovitý majetek.....	45
4.2.3.	Zařízení a vybavení.....	46
4.2.4.	Ekonomika organizace.....	47
4.2.5.	Personální podmínky organizace	49
4.2.6.	Zájmová činnost organizace	52
4.3.	Strategická analýza Domu dětí a mládeže Mělník.....	62
4.3.1.	Strategická analýza vnějšího prostředí	62
4.3.1.1.	Strategická analýza makro okolí.....	63
4.3.1.2.	Strategická analýza mikro okolí	73
4.3.2.	Strategická analýza vnitřního prostředí	79
4.3.3.	SWOT analýza.....	85
5	Zhodnocení výsledků výzkumu	90
6	Závěr	94
7	Seznam použitých zdrojů	97
8	Přílohy.....	102

1 Úvod

Volný čas je časem, během kterého se můžeme věnovat činnostem, které jsou nám příjemné, naplňují nás, rozvíjejí nás a děláme je rádi. Hlavními funkcemi volného času je odpočinek, zábava, a rozvoj osobnosti. Mimo to, smysluplné trávení volného času přispívá k učení se společenským hodnotám, socializaci a je možností získávat a rozvíjet své zájmy.

Volný čas je také dobou, kterou každý může trávit podle toho, jak uzná za vhodné, což je pro jedince velkou výhodou, ale může to přinášet i určitá rizika. A to především u dětí a mladistvých. Nesprávné trávení volného času s sebou může přinášet ohrožení vývoje u jedince, jeho neschopnost zapojení se do společnosti a mezi vrstevníky, izolaci od zájmových aktivit a přilnutí k nesprávné partě, což může vyústit až v nežádoucí chování jedince, kterým je např. šikana, vandalismus, drogová a alkoholová závislost apod.

Z výše uvedených důvodů je vhodné, aby trávení volného času dětí a mládeže bylo pedagogicky sledováno a ovlivňováno. K tomu slouží volnočasové instituce, které se zabývají smysluplným a organizovaným trávením volného času dětí a mládeže, rozvojem jejich zájmů, vlastností, schopností a dovedností. V rámci těchto institucí jsou nabízeny dětem a mladistvým služby, během kterých se mohou kreativně, sportovně či jinak vzdělávat a rozvíjet, poznávat nové kamarády, uspokojovat své sociální a psychické potřeby, dělat věci, které je baví a naplňují a smysluplně tak rozvíjet svoji osobnost.

Jednou z takovýchto institucí je volnočasová instituce Dům dětí a mládeže Mělník, která svým klientům nabízí velkou škálu volnočasových zájmových aktivit, které mohou navštěvovat nejen děti a mladiství, ale také jejich rodiče, dospělí lidé a senioři. Ve své diplomové práci se budu touto institucí podrobněji zabývat a zjišťovat, zda plní svá cíle a poslání a zda svou činnost vykonává smysluplně a kvalitně.

2 Cíl a metodika práce

Tato kapitola se zabývá stanovením cílů praktické části mé diplomové práce a metodických postupů, které budou v praktické části použity.

2.1. Cíl práce

Hlavním cílem mé diplomové práce je analýza volnočasové instituce Dům dětí a mládeže v městě Mělník. Výstupem této analýzy bude případová studie, díky které dokážu odpovědět na otázky „Plní Dům dětí a mládeže Mělník své cíle a poslání?“ a „Jaké má Dům dětí a mládeže Mělník předpoklady a kvality pro nabízení volnočasových aktivit?“. Dalším cílem je vytvoření SWOT analýzy Domu dětí a mládeže a její následné vyhodnocení.

2.2. Metodika práce

Diplomová práce bude rozdělena na dvě části. První část, teoretická, bude zpracována formou literární rešerše a bude se zabývat volným časem, dětmi a mládeží jako sociální skupinou, všeobecně institucemi pro trávení volného času a poté konkrétními volnočasovými institucemi v městě Mělník. Druhá část mé diplomové práce bude věnována institucionální a strategické analýze volnočasového střediska Dům dětí a mládeže Mělník.

V druhé části práce bude provedena institucionální analýza, jejímž autorem je polský antropolog, sociolog a etnograf Bronislaw Kasper Malinowski (1884 – 1942). Tato analýza je založena na uspokojování potřeb, které je realizováno organizovanými činnostmi sdružujícími se v systémy, tedy instituce. Institucionální analýza předpokládá, že všechny instituce mají prvky univerzální struktury, kterými jsou charta, normy, nemovitosti, vybavení,

finance, personál a aktivity.¹ Pro provedení institucionální analýzy budou využity informace a materiály získané při terénním výzkumu v organizaci. V rámci terénního výzkumu jsem za účelem sběru dat provedla nezúčastněné vědecké pozorování, polostrukturovaný rozhovor s ředitelkou organizace paní Mgr. Helenou Jiráčkovou a sběr dokumentů a jejich studium. V následující tabulce je přehled technik sběru dat, které jsem při terénním výzkumu použila.

Tabulka č. 1 : Techniky použité při sběru dat

Oblast získávaných informací	Použitá technika
Normy	Studium získaných dokumentů
Nemovitosti	Studium získaných dokumentů, rozhovor, pozorování
Vybavení	Rozhovor, pozorování
Finance	Rozhovor, studium získaných dokumentů
Personál	Rozhovor, studium získaných dokumentů
Aktivity	Rozhovor, studium získaných dokumentů, pozorování

Zdroj: vlastní

Po sběru a studiu získaných dat bude provedeno hodnocení jednotlivých oblastí organizace. V následující tabulce je uvedena klasifikace, dle které bude hodnocení provedeno.

Tabulka č. 2 – Klasifikace pro hodnocení organizace

¹ Srovnej s SOUKUP, Václav. Přehled antropologických teorií kultury. 1. vyd. Praha: Portál, 2000, 229 s. ISBN 80-7178-328-5

Hodnocení (jako ve škole)	Slovní hodnocení stavu
1	Skvělý stav
2	Stav velmi dobrý s výskytem malých nedostatků
3	Průměrný stav
4	Dostatečný stav s výskytem velkých nedostatků
5	Nedostatečný stav s výskytem velkých nedostatků ohrožujících cíle a poslání organizace

Zdroj: vlastní

V rámci strategické analýzy DDM Mělník bude provedena analýza vnitřního a vnějšího prostředí. Analýza vnitřního prostředí bude rozdělena na analýzu mikro a makro okolí. Analýza makro okolí bude provedena pomocí STEP analýzy a k analýze mikro okolí využiji Porterův model pěti hybných sil. Pro analýzu vnitřního prostředí použiji analýzu zdrojů a kompetencí zabývající se hmotnými, lidskými, finančními a nehmotnými zdroji. Na základě získaných informací a provedených analýz bude vypracována SWOT analýza a SWOT matice, díky které budu moci navrhnout strategie pro organizaci Dům dětí a mládeže Mělník.

3 Teoretická východiska

V úvodu této části práce se budu věnovat samotnému volnému času, jeho vzniku a vývoji, různým pohledům na volný čas a výchově mimo vyučování. V další části se zaměřím na děti a mládež jako sociální skupinu, jejich definici, způsoby trávení volného času dětmi a mládeží a také na nesprávné využívání volného času. Dále se budu věnovat institucím pro trávení volného času, konkrétně školským zařízením pro zájmové vzdělávání, školským výchovným a ubytovacím zařízením a dalším subjektům pracujícím s dětmi a mládeží a na tuto část navazuje popis jednotlivých volnočasových institucí a možnosti využití volného času v městě Mělník.

3.1. Volný čas

Volný čas má každý z nás, každý si pod ním představí něco jiného a každý ho tráví jinak. Je však jisté, že je důležitou součástí našich životů a našeho životního stylu. Ve svém volném čase máme možnost se věnovat věcem, které nás baví, děláme je rádi a máme z nich potěšení. To, jak trávíme svůj volný čas, ovlivňuje nejen nás, ale také naše okolí.

Pojem volný čas není přesně definován a má mnoho pojetí, všechny jsou však vesměs totožná. Podle Hofbauera je volný čas *„činnost, do níž člověk vstupuje s očekáváním, účastní se jí na základě svého svobodného rozhodnutí, a která mu přináší příjemné zážitky a uspokojení.“*²Hlavními funkcemi volného času jsou podle něj odpočinek, zábava a rozvoj osobnosti.

Dle jiných autorů, *„volný čas je částí lidského života mimo čas pracovní a tzv. čas vázaný, který zahrnuje biofyziologické potřeby člověka (spánek, jídlo, osobní hygienu), chod rodiny, provoz domácnosti, péči o děti, dojíždění za*

² HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, 176 s. ISBN 80-717-8927-5

prací a další nutné mimopracovní povinnosti. “³Volný čas je tedy ten čas, který nám po splnění těchto povinností a potřeb zbyde. Tato definice však může být sporná, protože někdo např. péči o domácnost nebo péči o dítě vykonává dobrovolně, rád a přináší mu to potěšení, uspokojení a osobní rozvoj a někdo naopak tyto činnosti může brát jako povinnosti, které vykonává nerad.

3.1.1. Vznik a vývoj volného času

To, jak se dnes snažíme v trávení volného času výchovně působit na děti a mládež, prošlo určitým vývojem, který probíhal posledních dvě stě let a měl velký vliv na přístup k výchově dětí a mládeže. V průběhu této doby vznikala a rozvíjel se systém volnočasových aktivit a institucí, které se jejich nabídkou a organizací věnují a postupně se tyto aktivity stávaly součástí životů dospělých a jejich dětí, žáků, studentů, a staly se i součástí různých profesí.

Jedním z předpokladů rozvoje volného času bylo zkracování pracovní doby, i když v některých obdobích vývoje došlo také k prodloužení pracovní doby. V době středověku dosahoval rozsah práce v Evropě 2500 hodin ročně, především díky velkému počtu státních svátků v roce. To se však nelíbilo absolutistickým panovníkům novověku a tak svátky postupně rušili, až se kolem roku 1750 dostal rozsah práce na jednoho zaměstnance na 3167 hodin ročně. Na začátku 19. století byla průměrná pracovní doba 12 až 14 hodin denně, postupem času se však snížila na osmi hodinovou pracovní dobu a na 48 hodin za týden, což však bylo později sníženo na 40 hodin za týden. Tento vývoj byl narušen 2. světovou válkou. Následně se postupně začalo přecházet k zavedení pěti pracovních dnů a dvou dnů odpočinku, v některých zemích se uvažovalo i o čtyřdenním pracovním týdnu a pružné pracovní době. Dnešní situace se zdá nadějnější. Máme ustálených pět pracovních dnů a dva dny volna, pravidelné školní prázdniny, státní svátky, rodiče dětí a mladistvých mají

³ HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, 239 s. ISBN 978-807-3674-731

přívětivou pracovní dobu a systém jejího rozvržení a stát se snaží rodinám s dětmi garantovat vhodné podmínky pro jejich výchovu a rozvoj.⁴

Dalším faktorem, který ovlivnil vývoj volného času, jsou demografické změny. Pro dnešní obyvatelstvo Země je charakteristické, že jeho počet neustále roste a lidstvo stárne. V roce 1999 čítalo lidstvo 6 miliard obyvatel. Podle údajů OSN na světě ročně přibude v průměru 76 milionů lidí s tím, že nejvíce lidí přibývá v nejméně vyspělých státech, kde také žije největší procento všech obyvatel Země. V současné době žije na Zemi přes 7 miliard lidí a OSN odhaduje, že v roce 2050 to bude 9,6 miliard lidí. Podle statistických dat také populace stárne. K tomu dochází především z toho důvodu, že se díky kvalitní lékařské péči prodlužuje doba dožití a také dochází k celosvětovému poklesu porodnosti a tento stav se očekává i do budoucna. K vývoji volného času pozitivně přispěl fakt, že „*koncem devadesátých let 20. století bylo na světě 1,05 miliardy mladých lidí mezi 15 a 24 roky a ve většině rozvojových zemí tvořily děti do 15 let polovinu celkového počtu obyvatel*“⁵ a i přesto, že situace ve vyspělých zemích byla opačná, tento stav přispěl k usilování o kvalitní výchovu maximálního počtu příslušníků této populace.

V neposlední řadě nesmíme opomenout ani trend urbanizace, tedy „*proces přesunu venkovského obyvatelstva do měst a rostoucí koncentrace obyvatel a hospodářské činnosti ve městech*“⁶. S urbanizací také souvisí zvětšování měst, které přináší kumulaci obyvatel a jejich volného času do stejného prostoru. To přináší nejen nové možnosti pro účastníky, ale také potřebu hledání vhodných řešení. Městský život přináší dětem a mládeži možnosti individuálního nebo společného trávení volného času formou zájmových, sportovních i výchovných aktivit, setkávat se se svými vrstevníky, navazovat vztahy a zároveň využívat zdravotní, sociální i bezpečnostní výhody. Oproti tomu je městské prostředí

⁴ Srovnej s HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, 176 s. ISBN 80-717-8927-5

⁵ HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, 176 s. ISBN 80-717-8927-5

⁶ JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007, 285 s. ISBN 978-80-7367-269-0

anonymnější a odtažitější, než vesnice, a objevují se zde sociálně-patologické jevy, jako je bezdomovectví, chudoba, násilí, drogy apod. Rychlý nárůst obyvatel ve městech a s ním spojený nárůst volného času vyžadoval a stále vyžaduje rozvoj a nabídku aktivit pro trávení volného času, tvorbu vhodných nástrojů pro komunikaci a zároveň vytváření vhodných životních podmínek pro obyvatele, jako prevenci před kriminalitou a sociálně-patologickými jevy.⁷

3.1.2. Různé pohledy na volný čas

Na trávení volného času se můžeme dívat hned z několika odlišných pohledů, a to především z hlediska:

- Ekonomického – volný čas není jen odvětvím výchovným a vzdělávacím, ale také komerčním. Na trzích je průmysl volného času odvětvím prosperujícím a rostoucím. Je totiž zřejmé, že pokud je člověk odpočínutý, zvládá lépe své zaměstnání a vztahy na pracovišti a při vykonávání zájmových aktivit také získává nové dovednosti a zkušenosti, které se mohou promítnout do výkonu jeho práce.
- Sociologického a sociálně-psychologického – to, jak děti a mladiství vyžívají svůj volný čas, je z velké míry ovlivněno sociálním prostředím, ve kterém vyrůstají. Největší vliv má v tomto směru rodina a škola, výchovné zařízení a ostatní subjekty mohou určité nedostatky napravit kvalitní pedagogickou výchovou. Pokud se tak nestane, je vývoj jedince ohrožen přilnutím k nevhodné vrstevnické skupině. Silný sociální vliv může mít na děti a mladistvé také působení hromadných sdělovacích prostředků, především televize a internet. V mnoha případech jistě dokáží působit pozitivně, ale

⁷ Srovnej s HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, 176 s. ISBN 80-717-8927-5

hrozí zde i různá nebezpečí v podobě nevhodných informací a také nadmíra času stráveného u těchto sdělovacích prostředků.

- Politického – v systému trávení volného času by stát měl zvažovat, jak moc bude do volného času obyvatel zasahovat. V oblasti mimoškolního trávení volného času by nemělo ze strany státu docházet k narušování zaběhnutých pravidel a specifík. Měl by se snažit pouze o zakládání a péči o zařízení pro trávení volného času dětí a mládeže, pomáhat všem spolkům a organizacím pracujícím s dětmi a mládeží, vytvářet vhodné podmínky pro jejich činnost a dohlížet na kvalitu a odbornost pedagogických pracovníků v těchto organizacích.
- Zdravotně-hygienického – v rámci trávení volného času je důležité usilovat o zdravý duševní a tělesný vývoj člověka. Toho lze dosáhnout správným uspořádáním denního režimu, především podle křivky výkonnosti, správnou hygienou prostředí a vztahů mezi jedinci a také hygienou duše.
- Pedagogického a psychologického – trávení volného času dětí a mládeže je vhodné pedagogicky ovlivňovat tak, aby byl účastníkům poskytnut prostor pro jejich realizaci, rozvoj, nápady, navazování kontaktů, ale zároveň aby měli pocit jistoty a bezpečí. Správně vedené a usměrňované činnosti jsou přínosem pro rozvoj jedince v oblasti osobnostní, tělesné, duševní i sociální. Pedagogové si nekladou za úkol pouze výchovu dětí a mládeže v jejich volném čase, ale také jejich výchovu k volnému času, aby jedinec věděl, jaké má možnosti v oblasti trávení volného času, co mu přinesou a jak je může co nejvhodněji využít.

3.1.3. Výchova mimo vyučování

I přesto, že volný čas chápeme jako „*opak nutné práce a povinností, dobu, kdy si své činnosti můžeme svobodně vybrat*“⁸, trávení volného času dětí a mládeže je z výchovného důvodu vhodné pedagogicky ovlivňovat. Dříve se pedagogické ovlivňování dětí a mládeže mimo školní výuku označovalo jako mimotřídní výchova, tedy činnost prováděná školou, ale mimo třídu a mimo dobu školní docházky. Později se tento pojem změnil na výchovu mimoškolní, což označovalo aktivity prováděné mimo školu v zařízeních pro trávení volného času a v 60. letech byl tento pojem nahrazen pojmem výchova mimo vyučování a je používán do dnes.⁹

Nejen dříve, ale i dnes dochází ke změnám v terminologii a také k zavádění nových pojmů. Nejnovějšími pojmy v oblasti pedagogiky volného času jsou formální, informální a neformální výchova. Formální výchova představuje výchovu ve školách a ostatních zařízeních pro vzdělávání, kde je při dokončení vzdělání účastníkovi předáno vysvědčení či osvědčení. Neformální výchova představuje aktivity jedince prováděné dobrovolně mimo vyučování v jeho volném čase a za tuto činnost mu může, ale nemusí být udělen doklad o dokončení aktivity. Informální výchova představuje cílené i náhodné učení při každodenních životních situacích.¹⁰

Výchova mimo vyučování je typická tím, že neprobíhá v době školního vyučování, neprobíhá pod bezprostředním vlivem rodiny, je zajišťována institucemi a je provozována především ve volném čase. To, že je volný čas dětí a mládeže pedagogicky ovlivňován, dává možnost vést děti a mládež k smysluplnému trávení volného času, jejich seberealizaci a rozvoji jejich

⁸ PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999, 229 p. ISBN 80-717-8295-5

⁹ Srovnej s HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, 176 s. ISBN 80-717-8927-5

¹⁰ Srovnej s HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, 239 s. ISBN 978-807-3674-731

schopností. To má následně vliv na duševní hygienu a na studijní výsledky žáků a studentů. Pokud se jedinec věnuje svým zájmům dlouhodobě, může to mít kladný vliv na výchovu dětí, vztahy mezi partnery i v rodině. Dá se tedy říci, že výchova mimo vyučování plní čtyři základní funkce – vzdělávací, výchovnou, sociální a zdravotní.

Volnočasový pedagog pracující s dětmi a mládeží by měl umět zajistit bezpečné a tvořivé prostředí, uspokojovat potřeby jedinců, rozvíjet jejich zájmy a schopnosti, umět je pochopit, jevit o ně zájem jako o jedinečné osobnosti, motivovat je, podporovat a vzdělávat.

Ve výchově mimo vyučování je kladen důraz především na schopnosti volnočasových pedagogů, propojení zájmových aktivit se školní výukou, respektování a ochrana práv dětí, rozšiřování nabídky a nových typů volnočasových institucí, spolupráci s rodiči dětí a mládeže, zapojování handicapovaných jedinců mezi ostatní děti a mládež a na podporu a rozvoj spontánnosti a tvořivosti dětí a mládeže.¹¹

3.2. Děti a mládež jako sociální skupina

Sociologický slovník definuje mládí jako „*fázi životního cyklu mezi dětstvím a dospělostí charakterizovanou dokončováním fyzických změn organismu započatých v pubertě, přípravou na převzetí rolí dospělého, odpoutáváním od primární rodiny, hledáním nové hodnotové orientace, hledáním nových autorit a konkrétnější přípravou na budoucí povolání*“.¹² Ve všech těchto fázích má obrovský vliv na utváření jedince to, v jakém prostředí vyrůstá, s kým se stýká, jak jsou podporovány a rozvíjeny jeho zájmy a schopnosti, jak tráví svůj volný

¹¹ Srovnej s PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999, 229 p. ISBN 80-717-8295-5

¹² JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007, 285 s. ISBN 978-80-7367-269-0

čas. Děti a mládež patří do sociální skupiny, která by měla být pravidelně podporována, rozvíjena, ochraňována, utvářena a opečovávána. Pokud tomu tak není, může u některých jedinců docházet k nevhodnému a delikventnímu chování, které se v dospělosti špatně odnaučuje.

3.2.1. Pojmy dítě a mládež

Děti a mládež jsou „*činitelem strukturovaným a značně proměnlivým, který citlivě reaguje na vývoj společnosti, požadavky výchovy mladé generace, přání účastníků i na podmínky jejich života ve volném čase.*“¹³

Pro pojem dítě jsou celkem jasné a přesné definice. Dítětem je, podle Úmluvy o právech dítěte, „*každá lidská bytost mladší 18 let*“. Podle jiné definice je dítě člověk, který ještě nedosáhl 15 let věku, není trestně odpovědný a orgány činné v trestním řízení ho označují jako nezletilý.¹⁴ Každé dítě prochází již od narození různými etapami, kdy každá z těchto etap je velmi důležitá pro jeho správný rozvoj a socializaci. V raném dětství (0-2 let) se dítě učí odlišovat sebe a okolí a objevují se pokusy o neverbální komunikaci. Předškolní věk (2-5 let) přináší první verbální komunikaci, osvojování návyků či zvykání si na kolektiv vrstevníků. Ve školním věku (6-12 let) vznikají vrstevnické vztahy, tvoří se zájmy a postoje a objevují se první vztahy zodpovědnosti. Další a poslední fází dětství je puberta (12-15 let), která se vyznačuje utvářením partnerských vztahů, problémy se sociální identitou, emancipací od rodiny a postupnou přípravou na roli dospělého.¹⁵

¹³ HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, 239 s. ISBN 978-807-3674-731

¹⁴ Srovnej s MATOUŠEK, Oldřich a Andrea MATOUŠKOVÁ. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-807-3678-258

¹⁵ Srovnej s HAVLÍK, Radomír. *Sociologie výchovy a školy*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-717-8635-7

Pro pojem mládež již tak jasné definice nejsou. Jako mládež lze označovat mladé lidi do 18 let věku. Je to vrstva mezi dětmi a dospělými, která má své zvláštnosti a charakteristiky a nachází se v té části života, kterou nazýváme mládí. „*Mládí je fází života, ve které dochází k významným biologickým, psychickým a sociálním změnám.*“¹⁶ Mládí lze zařadit do životní etapy nazývané dospívání (16-20 let). V dospívání dochází u jedince k nabytí práv a povinností plynoucích mu ze zákonů, k důkladnějšímu vybírání a organizaci zájmů, objevují se náznaky nezávislosti a také v tomto období dochází k první volbě povolání. Mládí je pro jedince obdobím, kdy opouští dětskou roli a plně se připravuje na roli dospělého a zároveň zastává role např. studenta nebo partnera, které jsou pro mládež typické. V mládí se učíme reagovat na procesy dějící se kolem nás, poučit se z nich, snažíme se odpoutat od rodiny a také se vyrovnat dospělým a být jim rovnocennými partnery.¹⁷

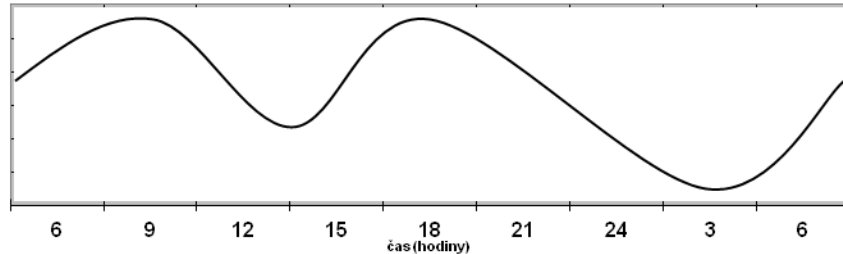
3.2.2. Způsoby trávení volného času dětmi a mládeží

Děti a mládež provozují volnočasové aktivity individuálně, ve skupině nebo navštěvují ty, které jsou pro ně pořádány a organizovány dospělými. Tyto výchovné a vzdělávací činnosti, které děti a mládež provozují v době mimo vyučování, lze rozdělit na aktivity, které jsou součástí jejich volného času, tedy odpočinek, rekreace či veřejně prospěšné aktivity a na aktivity, které vyplývají z jejich povinností, tedy příprava na školní výuku a sebeobslužné aktivity. Při vykonávání všech těchto aktivit bychom měli brát v úvahu denní křivku výkonnosti dětí, která je ráno nízká, postupně stoupá a vrcholu dosahuje mezi 9 a 10 hodinou, poté mírně klesá a svého minima výkonnost dosahuje mezi 13 až 15 hodinou, kdy začne opět stoupat a večer opět lehce klesne.

¹⁶ HAVLÍK, Radomír. *Sociologie výchovy a školy*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-717-8635-7

¹⁷ Srovnej s HAVLÍK, Radomír. *Sociologie výchovy a školy*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-717-8635-7

Obrázek č. 1 – Křivka biologického rytmu dítěte

Zdroj: Univerzita online: Křivka biologického denní rytmu [online]. 2013 [cit. 2014-08-09]. Dostupné z: <http://www.univerzita-online.cz/mng/psychologie-v-ekonomicke-praxi/psychicka-zatez-stres/>

Odpočinková a rekreační činnost

Umět správně odpočívat a rekreovat je přínosem pro život jedince, jeho hodnotový systém i pracovní výkon. Je proto důležité, aby součástí výchovy byla i výchova racionálního odpočinku. V této souvislosti je důležité rozlišovat pojem odpočinek a rekreace. Odpočinek v sobě zahrnuje aktivity klidné a nenáročné, často provozované v uzavřených prostorách nebo klidném venkovním prostředí.

Nejúčinnější formou odpočinku je spánek, ale patří sem i klid v křesle či venku na dece, klidové hry, stolní hry, četba, prohlížení fotografií a obrázků, poslech hudby a mluveného slova, zájmové rozhovory o příjemných tématech i klidné a nenáročné procházky.

Oproti tomu rekreace v sobě zahrnuje činnosti pohybově náročné a v nejlepším případě provozované venku na vzduchu. Nemusí jít však pouze o aktivity sportovní, ale i o aktivity manuální a pracovní. K rekreaci nám tedy vhodně poslouží cviky na uvolnění, kondiční gymnastické cvičení, nenáročné hry na hřišti či zahradě, chůze v náročnějším terénu, náročnější sportovní

individuální i kolektivní hry, práce spojené s ochranou životního prostředí a aktivity spojené s hudbou, zpěvem a tancem.

Podle denní křivky výkonnosti bychom měli odpočinkové aktivity provádět při nejnižším stupni aktivity, tedy brzo ráno, odpoledne po obědě a večer. Rekreační aktivity je vhodné provádět v době po poobědovém odpočinku.

Zájmové aktivity

Zájmovými činnostmi jsou aktivity, které uspokojují a rozvíjejí individuální potřeby dětí a mládeže, jejich schopnosti a zájmy. Dokáží silně ovlivňovat rozvoj jedince a jeho orientaci ve společnosti. Vykonávání zájmových aktivit je podpořeno tím, že jedinec vykonává činnost, která ho upoutává, baví, vzbuzuje v něm zájem a uspokojuje ho. Stejně jako děti a mládež, vyvíjejí se i zájmy a proto je vhodné dbát na to, aby vykonávané zájmové aktivity odpovídaly věku, zdravotnímu stavu, schopnostem a získaným dovednostem jedince.

Zájmové aktivity mají spoustu dělení. Lze je dělit dle jejich úrovně, dlouhodobosti či krátkodobosti, kvality, na žádoucí a nežádoucí nebo podle jejich obsahu. Nejčastěji se používá dělení podle jejich obsahu a to na zájmové aktivity společensko-vědní (*poznávání významných turistických a historických objektů a památek, získávání historických informací, oslavy svátků, výročí a významných dnů, dodržování tradic, sběratelství, apod.*), pracovní-technické (*stavba staveb, modelářská činnost, výtvarná činnost, vaření, získávání informací o profesích, různé drobné opravy, apod.*), přírodovědné a ekologické (*pěstičství, chovatelství, ochrana přírody, sledování živé přírody a živočichů, rybaření apod.*), esteticko-výchovné (*výtvarné aktivity, hudební aktivity, literární aktivity, dramatické aktivity, apod.*) a aktivity tělovýchovné, turistické a sportovní (*kondiční cvičení, zdravotní cvičení, gymnastika, atletika, nenáročná i náročnější sportovní hry, pěší turistika, cykloturistika, návštěvy sportovních utkání, apod.*).

Sebeobslužné a veřejně prospěšné aktivity

Sebeobslužnými činnostmi je myšlena samostatná péče o sebe samého a svůj osobní majetek. K těmto činnostem by měl být veden každý jedinec a naučit se tak základním hygienickým návykům, kulturnímu chování a mezilidskému jednání. To vše je důležité pro utváření mravních vlastností. V rámci upevňování sebeobslužných aktivit by měl být kladen důraz na tvorbu a dodržování osobní hygieny, vhodného a vkusného oblékání, pořádku ve svých věcech a prostředí a správných návyků v mezilidském jednání a společenském chování.

Veřejně prospěšné aktivity jsou aktivity zcela dobrovolné, kterých však lze u dětí a mládeže dosáhnout správnou motivací. Pokud jsou žáci na veřejně prospěšné aktivity správně motivováni a vedeni, přinesou jim tyto aktivity radost a pocit uspokojení. Veřejně prospěšné aktivity mohou být vykonávány na pomoc menší skupině lidí (*rodina, školní družina, školní třída, zájmový kroužek apod.*), která je pro žáky a mladistvé známá anebo na pomoc větší skupině lidí (*děti v dětském domově, žáci školy, senioři v domově seniorů, obyvatelé města, apod.*), která může být pro děti a mladistvé známá jen z části nebo neznámá.

Příprava na školní výuku

Příprava na školní výuku zahrnuje aktivity zaměřené na plnění studijních plánů a úkolů, na opakování a prohlubování získaných znalostí a dovedností. Rozsah poskytovaných aktivit zaměřených na školní výuku je určován podle možností pedagogů a jednotlivých institucí. Příprava na školní výuku je důležitá především z toho důvodu, že pomáhá snižovat a odstraňovat sociální rozdíly, které jsou někdy mezi žáky velmi značné. Tyto rozdíly mohou být odstraněny vyrovnáním podmínek pro přípravu na školní výuku a větším věnováním pozornosti znevýhodněným dětem.¹⁸

¹⁸ Srovnej s PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999, 229 p. ISBN 80-717-8295-5

3.2.3. Nesprávné využívání volného času dětmi a mládeží

Děti a mladiství mohou trávit svůj volný čas mnoha způsoby a v rozličném prostředí. Vhodné domácí prostředí, škola, společenské organizace a zájmové a vzdělávací instituce se jeví jako nejvhodnější prostředí pro trávení volného času dětí a mládeže. Děti a mladiství mají volného času dostatek a měli bychom mít zájem na tom, jak jej tráví. To je záležitost především rodiny, ale byla by chyba domnívat se, že rodina dokáže kompletně zabezpečit veškerý volný čas svých dětí. Nejde jen o nedostatek času, ale také o nedostatek materiálních prostředků, odbornosti a nemožnosti nahradit dětem a mladistvým kontakt s jejich vrstevníky. U některých jedinců může být ten problém, že by svůj volný čas chtěli trávit smysluplně, ale neorientují se v nabídce možností, které jsou jim k dispozici. Na trhu je široká nabídka různých a zajímavých služeb, ale někdo si však nedovede vybrat a tak svůj volný čas plnohodnotně nevyužije, nudí se, je ohrožen protispolečenským jednáním a jeho izolace od zájmových aktivit se postupně zvyšuje, což mu komplikuje i jiné oblasti života.

Spousta dětí a mladistvých svůj volný čas tráví venku, na ulici či v parku a ve většině případů bez dohledu a zájmu dospělých. *„Takový jedinec zpravidla neumí čelit děletrvajícím neúspěchům a stresu, neumí přijímat odpovědnost za své chování, Vytváří si svůj vlastní svět s odpovídajícím systémem hodnot. Na základě tohoto stavu se u něj v důsledku spíše negativních životních zkušeností může vyvíjet nenávisť a agresivita.“*¹⁹Touto situací není ohrožena jen jejich výchova, ale i bezpečnost jejich a celé společnosti, což je velmi neuspokojivé. *„Mnoho dětí neví, jak smysluplně využít svůj volný čas, proto některé podléhají nudě. Náhračkou vlastní aktivity se stává televize a počítač.“*²⁰Tedy v tom lepším případě. V horších případech se děti a mladiství, ze snahy dostat se

¹⁹ JEDLIČKA, Richard. *Děti a mládež v obtížných životních situacích: nové pohledy na problematiku životních krizí, deviací a úlohu pomáhajících profesí*. Vyd. 1. Praha: Themis, 2004, 478 s. ISBN 80-731-2038-0

²⁰ REUYS, Eva a Hanne VIEHOFFOVÁ. *Jak s dětmi trávit volný čas*. 1. vyd. Překlad Alena Pokorná, Bohuslav Urbánek. Praha: Portál, 1996, 180 s. Nápady, hry, tvořivost. ISBN 80-717-8073-1

z nějakého denního stereotypu a nudy, dostávají k experimentování s drogami, alkoholu šikaně vrstevníků, vandalismu, krádežím, nežádoucí sexualitě, násilí na lidech rozdílných etnik, gamblerství, sprejerství apod.

Způsobem, jak překonat tento problém, je odstraňování nezájmu o nabízené aktivity a učení dětí a mladistvých, jak tuto nabídku využívat. Důležitá je samozřejmě také podpora od dospělých, cílená na aktivní podílení dětí a mládeže na volnočasových aktivitách a učení spoléhání se na sebe sama. Jako prevence před nevhodným trávením volného času je i učení základním sociálními dovednostem ve školách.

3.3. Instituce pro trávení volného času

„Rodina jako primární sociální skupina je pro rozhodující většinu dětí a mladistvých lidí také prvotním prostředím volnočasového života a výchovy, zásadně se podílejícím na formování jejich osobnosti.“²¹ S rostoucím věkem může každý jedinec trávit volný čas sám nebo organizovaně ve skupinách.

Nejvhodnějším prostředím pro organizované trávení volného času jsou za tímto účelem zřizované instituce. Podle sociologického slovníku je instituce *„souhrn vzorců jednání a vztahů předávaný ve společnosti; označuje různé typy skupin, které jsou součástí společnosti a jsou společností uznávané.“²²* Navštěvování těchto institucí je důležité pro vytváření podmínek výchovného a vzdělávacího procesu, přispívá k získání obliby prováděné činnosti a možnost jejího vykonávání i mimo tuto instituci a také pro navazování vztahů s lidmi a především svými vrstevníky.

²¹ HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, 176 s. ISBN 80-717-8927-5.

²² JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007, 285 s. ISBN 978-80-7367-269-0

Existuje několik druhů zařízení, které mohou děti a mladiství pravidelně i nepravidelně navštěvovat a trávit tak smysluplně svůj volný čas.

3.3.1. Školská zařízení pro zájmové vzdělávání

V zařízeních pro zájmové vzdělávání probíhá výchova mimo vyučování. Účast v těchto zařízeních není povinná a je založena především na dobrovolném rozhodnutí jedince. Náplň činnosti zařízení pro zájmové vzdělávání nevychází z předem stanovených norem a pravidel, ale především z opravdových zájmů, zkušeností a oblíbených činností. Činnost zájmových zařízení nemusí být vykonávána pouze v klasické učebně, ale v různých dynamičtějších, tematických a tvárných prostorech.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále školský zákon) a vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání řadí mezi školská zařízení pro zájmové vzdělávání střediska volného času, tedy domy dětí a mládeže a stanice zájmových činností a dále školní družiny a kluby.

Středisko volného času

Dle vyhlášky č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, je pod střediskem volného času (dále SVČ) myšlen dům dětí a mládeže a stanice zájmových činností. Rozdíl mezi těmito SVČ je ten, že dům dětí a mládeže uskutečňuje činnost ve více oblastech zájmového vzdělávání a stanice zájmových činností se zaměřuje pouze na jednu zájmovou oblast. Nabídka služeb SVČ je určena dětem, žákům, studentům, rodičům s dětmi i všem dalším zájemcům. V dnešní době se nabídka často zaměřuje i na dospělé a seniory.

Jak stanoví vyhláška o zájmovém vzdělávání, zájmové vzdělávání lze uskutečňovat různými formami. Nejčastějšími z nich jsou:

- Příležitostná výchovná, vzdělávací, zájmová a tematická rekreační činnost v místě, kde SVČ vykonává svou činnost – organizované a časově omezené příležitostné nebo opakující se výchovné, tematické nebo rekreační akce. Těmito aktivitami jsou např. příměstské tábory, prázdninové akce, oslavy svátků, turnaje, soutěže apod.
- Pravidelná výchovná, vzdělávací a zájmová činnost – tvoří převážnou nabídku služeb SVČ. Činnost probíhá pravidelně v rámci zájmových útvarů, kterými jsou kroužky, kluby, oddíly, svazy, soubory aj., a pro výkon činnosti v těchto zájmových útvarech, musí být účastník přihlášen.
- Táborová činnost a další činnost vykonávaná mimo místo, kde SVČ vykonává svou činnost – organizovaná činnost pro děti a mládež, případně také jejich rodiče. Táborová činnost je ve většině případů provozována v době dlouhodobějších prázdnin, např. letních či zimních. Tábory jsou ve většině případů zaměřeny rekreačně nebo jako soustředění konkrétního zájmového útvaru.
- Osvětová činnost včetně shromažďování a poskytování informací pro děti, žáky a studenty – shromažďování a poskytování informací může pozitivně přispět k primární i sekundární prevenci sociálně-patologických jevů. V rámci osvětové činnosti poskytují SVČ odbornou pomoc jiným subjektům v oblasti školství a sdružením zabývajícím se prací s dětmi a mládeží. Pomoc je poskytována především prostřednictvím besed, školení, přednášek, výstav, kurzů apod.
- Individuální práce, zejména vytváření podmínek pro rozvoj nadání dětí, žáků a studentů – jde především o individuální přístup k těm jedincům, kteří mají speciální potřeby a potenciál pro rozvoj svého nadání. Pro

takové talentované jedince jsou zejména vytvářeny speciální zájmové útvary, dostávají speciální úkoly a dostává se jim speciální péče od pedagogů.

- Využití otevřené nabídky spontánních činností – jde o využívání otevřené a vesměs neorganizované nabídky spontánních činností pro děti, mládež, dospělé i seniory. Spontánních činností je možné se účastnit individuálně nebo skupinově a není zde pevně určen začátek a konec činnosti. Nabídka většinou není omezena žádnými provozními a organizačními pravidly.
- Organizace soutěží, turnajů a přehlídek, které vyhlašuje nebo spoluvyhlašuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR – forma zájmového vzdělávání, kdy SVČ organizuje soutěže, turnaje a přehlídky a má na starosti především přípravu, propagaci, zajištění samotného průběhu, vyhodnocení a zveřejnění výsledků. To vše SVČ činí na základě pověření svého zřizovatele či jiného orgánu.²³

Školní družina

Školní družiny jsou určeny především žákům prvního stupně na základní škole, výjimečně i pro žáky stupně druhého. Toto zařízení slouží především k zajištění sociální péče a bezpečí v době od ukončení vyučování do doby převzetí žáka rodičem, který byl doposud v zaměstnání. Mimo to plní školní družina i funkci zdravotní a výchovnou. Výchovná činnost je zaměřena na co nejširší nabídku zájmových činností a velký důraz klade i na dostatek pohybu. Školní družiny se ve většině případů nacházejí přímo v budově školy, kterou žáci navštěvují. V rámci činnosti školní družiny může být také organizována

²³ Srovnej s HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, 239 s. ISBN 978-807-3674-731.

zájmová činnost pro nečleny školní družiny. Tato činnost je poté účastníkům poskytována za úplatu.²⁴

Ve školní družině je zpravidla vykonávána činnost pravidelná, tedy práce se žáky, kteří jsou přihlášení ke každodenní docházce. Příležitostnou činností jsou akce konané např. ve spolupráci s dalšími odděleními, které jsou určeny i rodičům dětí nebo široké veřejnosti. Ve školní družině nechybí ani spontánní aktivity, zejména ve formě her v ranní družině, koncové družině či venku na hřišti nebo v parku. Školní družiny organizují také odpočinkovou činnost, během které žáci odpočívají při různých klidových a odpočinkových aktivitách, např. poslech hudby či mluveného slova, klidové hry, odpočinek na podložce apod.

Školní klub

Školní klub je obdobným zařízením jako školní družina, ale je určen žákům druhého stupně základní školy nebo žákům víceletého gymnázia, ale pouze do věku odpovídajícího devátému ročníku ZŠ. Hlavní náplní činnosti školního klubu je nabídka organizovaných zájmových aktivit, nepravidelných akcí a aktivit a také nabídka spontánní činnosti. Školní klub mohou žáci navštěvovat pravidelně nebo mohou docházet pouze do některých zájmových kroužků, které školní klub nabízí.²⁵

²⁴ Srovnej s PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999, 229 p. ISBN 80-717-8295-5

²⁵ Srovnej s HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, 239 s. ISBN 978-807-3674-731

3.3.2. Školská výchovná a ubytovací zařízení

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání a vyhláška č. 108/2005 Sb., o školských, výchovných a ubytovacích zařízeních a školských účelových zařízeních, ve znění pozdějších předpisů řadí mezi ubytovací a výchovná zařízení internáty, domovy mládeže a školy v přírodě. „*Tato zařízení zajišťují žákům a studentům vzdělávání, sportovní a další zájmové činnosti v době mimo vyučování, celodenní výchovu, stravování a ubytování.*“²⁶

Vyhláška 108/2005 Sb., o školských výchovných a ubytovacích zařízeních a školských účelových zařízeních ve své první části stanoví a popisuje jednotlivé typy školských výchovných a ubytovacích zařízení, kterými jsou:

- **Domov mládeže**

Domov mládeže (dále jen „domov“), ubytovává žáky a studenty středních a vyšších odborných škol, provozuje výchovně vzdělávací činnost a zájmovou činnost a zajišťuje ubytovaným žákům a studentům školní stravování. Základní jednotku vzdělávací a výchovné činnosti v domově tvoří výchovná skupina, kterou vede určený vychovatel. Ubytovaní v pokojích je rozdělováno podle pohlaví a věku. Aby mohl být student nebo žák v domově ubytován, musí zletilý žák nebo student nebo zákonný zástupce nezletilého žáka či studenta podat přihlášku, na základě které ředitel domova rozhoduje o jeho umístění či neumístění. Při rozhodování přihlíží ředitel domova k vzdálenosti místa od bydliště, dopravní obslužnosti, sociálním poměrům i jejich zdravotnímu stavu. Za ubytování v domově je vyžadována úplata, kterou stanoví ředitel domova s ohledem na vybavení domova, poskytované služby a zařazení pokoje do I. nebo II. kategorie podle počtu lůžek.

²⁶ HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, 239 s. ISBN 978-807-3674-731

- **Internát**

Internát je určen pro děti a žáky se zdravotním postižením navštěvujícím speciální školu a dětem navštěvujícím přípravný stupeň základní školy. Nabízí jim speciální ubytování, výchovnou a vzdělávací činnost a školní stravování. Internát je členěn na skupiny vedené jedním vychovatelem. Každá skupina má takový počet dětí a žáků, kolik má třída, kterou ve své škole navštěvují. Ubytování dětí a žáků na pokojích je organizováno podle pohlaví a podle tříd. V rámci ubytování je dětem a žákům zajišťována speciální pedagogická podpora a léčebná preventivní a rehabilitační péče. Stejně jako v případě domova, umístění dítěte nebo žáka probíhá na základě přihlášky, kterou je oprávněn podat zletilý žák nebo zákonný zástupce nezletilého dítěte či žáka. Na základě této podané přihlášky rozhodne ředitel internátu, s přihlédnutím ke vzdálenosti místa bydliště, dopravní obslužnosti, sociálním poměrům a zdravotnímu stavu žadatele, o jeho umístění či neumístění.

- **Škola v přírodě**

Škola v přírodě slouží k zajištění zotavovacího pobytu pro děti mateřských škol a žáky plnící povinnou školní docházku, a to bez přerušování vzdělávání. Pobyty jsou realizovány ve zdravotně příznivém prostředí, kterým jsou v našich podmínkách především horské oblasti a oblasti vzdálenější od větších měst a továren. V rámci škol v přírodě je kladen velký důraz na častý pobyt dětí a žáků ve volné přírodě, protože „*pobyt ve volné přírodě spontánně probouzí v dětech zvědavost, nadšení a radost objevitelů.*“ Děti dokáží obdivovat pavoučí sítě, naslouchat zpěvu ptáků, zkoumat rostliny a živočichy a nadchnout se nádhernou krajinou, ve které se nacházejí. „*Zkušenosti a zážitky tohoto druhu zprostředkovávají pocit sounáležitosti s okolní přírodou a jen to, co člověk miluje, bude také chránit.*“²⁷

²⁷ REUYS, Eva a Hanne VIEHOFFOVÁ. *Jak s dětmi trávit volný čas*. 1. vyd. Překlad Alena Pokorná, Bohuslav Urbánek. Praha: Portál, 1996, 180 s. Nápady, hry, tvořivost. ISBN 80-717-8073-1

3.3.3. Další subjekty pracující s dětmi a mládeží

Pro své volnočasové aktivity nemusí děti a mládež využívat pouze školská zařízení, ale v České republice fungují i další organizace a zařízení, která mají ve své nabídce volnočasové zájmové a sportovní aktivity. Těmito poskytovali jsou především nestátní neziskové organizace, nízkoprahová zařízení zaměřená na děti a mládež a další živnostenská podnikání zaměřená na děti a mládež.

- **Nestátní neziskové organizace**

Jak již z názvu vyplývá, nestátní neziskové organizace (dále „NNO“) jsou organizace nezřizované státem, nesměřující svou činnost k zisku a soukromému prospěchu, ale jsou založeny za účelem obecně prospěšné činnosti. *„Výraznými subjekty pracujícími s dětmi a mládeží jsou organizace dětí a mládeže a občanská sdružení, která se věnují dětem a mládeži.“*²⁸Některé z těchto organizací mají působnost celorepublikovou, jiné pouze lokální, ale většina těchto sdružení je upravena zákonem č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů. Dle §2 tohoto zákona mohou občané zakládat spolky, společnosti, svazy, hnutí, kluby a jiná občanská sdružení, jakož i odborové organizace a tato sdružení jsou poté právnickými osobami. NNO zaměřující svou práci na děti a mladistvé jsou důležitým článkem v tvorbě nabídky smysluplného trávení volného času dětí a mládeže. Stejně jako rodina, škola a školská zařízení, i NNO dávají dětem a mladistvým možnost přirozeného rozvoje.

- **Nízkoprahová zařízení určená pro děti a mládež**

Nízkoprahová zařízení určená pro děti a mládež jsou sociální službou pro děti a mladistvé. Jsou zřizována zákonem 108/2006 Sb., o sociálních službách, kde se v § 62 uvádí, že nízkoprahová zařízení pro děti a mládež poskytují ambulantní, popřípadě terénní služby dětem ve věku od 6

²⁸ HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, 239 s. ISBN 978-807-3674-731

do 26 let ohroženým nežádoucími jevy. Cílem služby je zlepšit kvalitu jejich života předcházením nebo snížením sociálních a zdravotních rizik souvisejících se způsobem jejich života, umožnit jim lépe se orientovat v jejich sociálním prostředí a vytvářet podmínky k řešení jejich nepříznivé sociální situace. Služba může být osobám poskytována anonymně. Dále je v odstavci 2 téhož paragrafu uveden obsah této služby. Jde především o výchovnou, vzdělávací a aktivizační činnost, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutickou činnost a pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a pomoc s obstaráváním osobních záležitostí. Činnost nízkoprahových zařízení pro děti a mládež má velký vliv na prevenci kriminality a sociálního selhávání, na naplnění volného času, který není jinak organizován, motivuje ke vzdělávání a zařazení na trh práce a dokáže zajistit poradenství z oblasti práva a sociálních záležitostí.

- **Živnostenské podnikání zaměřené na děti a mládež**

Zájmovou činnost lze však poskytovat i s komerčním účelem, tedy za účelem dosažení zisku. Na základě zákona č. 695/2004 Sb., o živnostenském podnikání je možné získat živnostenské oprávnění a nabízet na trhu volnočasové aktivity a práci s dětmi, na kterou dle výše zmíněného zákona není vyžadována žádná odborná způsobilost. Služby těchto poskytovatelů mají široký rozsah působnosti. Mohou být zaměřeny na činnosti pro získávání dovedností, jako jsou výtvarné nebo hudební kroužky, mohou nabízet sociální služby, nejčastěji hlídání dětí a může jít i o provozování táborů. Nabízené aktivity však nemusí směřovat pouze k výchovnému a kreativnímu rozvoji, ale může jít i o trávení volného času v prostředí klubů, heren, diskoték apod.

3.4. Volnočasové instituce a využití volného času v městě

Mělník

Nabídka sportovních, kulturních a zájmových aktivit na území města Mělník je velká a různorodá a umožňuje aktivně využívat volný čas všem věkovým kategoriím obyvatelstva.

V oblasti kultury a umění se ve městě Mělník nachází poměrně velké množství poskytovatelů a organizací a to se také odráží na kvalitním a pestrém kulturním životě města. Město si je však vědomo i toho, že důležitou součástí životního stylu člověka je v dnešní době i sport a zájmy, a proto věnuje velkou pozornost podpoře sportu a zájmů a vytváří co nejpříznivější podmínky pro jejich využívání a rozvoj.

Město Mělník je známé tím, že leží na soutoku dvou největších českých řek Labe a Vltavy. V dnešní době však nejsou výhody řeky využívány tak, jak tomu bylo dříve a proto se město snaží o lepší využívání vodních toků, které má k dispozici. Cílem města je vytvoření takového zázemí, které by přispělo k obnově a oživení lodní dopravy a k lepšímu využití nábřeží. V posledních letech se zde podařilo vybudovat moderní cyklostezku a město by v rozšiřování cyklostezek rádo pokračovalo i v budoucnu.

Každé přispění k obohacení kulturního i sportovního života ze strany organizací i jednotlivců je městem Mělník vítáno a odměňováno poskytováním finančních dotací a propagací samotných akcí. Další formou poděkování jsou Ceny města Mělníka, jež jsou udělovány každý rok osobnostem nebo kolektivům, které se významně zasloužili o rozvoj města nebo o jeho zviditelnění na celorepublikové nebo mezinárodní úrovni.²⁹

²⁹ *Oficiální stránky města Mělník: Kultura, sport, zájmy* [online]. 2014 [cit. 2014-07-10]. Dostupné z: <http://melnik.cz/kultura-sport-zajmy/ds-1032/p1=1033>

3.4.1. Sportovní zařízení a sportovní vyžití

Sport se v dnešní době stává nedílnou součástí životního stylu většiny lidí a i z toho důvodu věnuje město velkou pozornost podpoře sportu a sportovnímu vyžití samotnému. V městě Mělník se nachází hned několik sportovních zařízení, které mohou lidé využívat.

Zimní stadion Mělník

Provozovatelem Zimního stadionu Mělník je hokejový klub HC Junior Mělník. Stadion je celoročně využíván k tréninkům a zápasům právě hokejovým klubem a také zde trénuje klub krasobruslařek. V zimních měsících je zimní stadion využíván i pro veřejné bruslení.

Letní koupaliště Mělník a krytý plavecký bazén Mělník

Provozovatelem koupaliště i krytého bazénu je Ing. Antonín David. Krytý plavecký bazén je otevřen od doby, kdy je zavřeno letní koupaliště až do té doby, kdy je opět letní koupaliště otevřeno, což je ovlivněno aktuálním počasím v té určité době. Krytý plavecký bazén nabízí svým návštěvníkům plavecký bazén se skokánkem, dětský bazén, malou posilovnu i saunu. Na letním koupališti jsou návštěvníkům k dispozici dva bazény, tobogán, divoká řeka, klouzačka, brouzdaliště, hřiště na plážový volejbal a asfaltový plácek vhodný na nohejbal a také občerstvení s teplou kuchyní.

Sportovní areál TJ EMĚ Mělník

Sportovní areál se nachází v parku Na Polabí a jeho provozovatelem je tělovýchovná jednota TJ EMĚ Mělník. Součástí sportovního areálu jsou hřiště na kopanou, házenou, volejbal a basketbal, posilovna a fitcentrum. Tyto prostory jsou nejvíce využívány oddíly házené, basketbalu, volejbalu, juda a sportovního karate.³⁰

³⁰ TJ EMĚ Mělník [online]. 2007 [cit. 2014-07-10]. Dostupné z: <http://web.quick.cz/tjeme/>

Tyršův dům a Sportovní atletický areál TJ Sokol na Mělníce

Provozovatelem je tělovýchovná jednota TJ Sokol na Mělníce. V Tyršově domě se nachází tělocvična využívaná především ke kolektivním sportům a zájmovým kroužkům, jako je cvičení zumby, pilates, kalanetiky apod. A asi 300m od Tyršova domu se nachází atletický ovál s umělým povrchem, víceúčelové hřiště s umělým povrchem na míčové hry a sektory pro skoky a vrh koulí.

Hala BIOS a sportovní areál Na Podolí

Provozovatelem je fotbalový klub FC Mělník, který v Mělníce organizuje sportovní oddíl mládežnického fotbalu. Hala je využívána širokou veřejností pro možnost využití krytého tenisového kurtu, ale aktuálně je nejvíce využívána pro hru badminton, kterou si zde mohou zájemci zahrát na pronajatém badmintonovém kurtu anebo v rámci tréninku. Dále je hala využívána i na tréninky a zápasy florbalu a futsalu. Vedle haly BIOS je ještě týmž provozovatelem provozován fotbalový sportovní areál.³¹

Tenisový areál TO SK Mělník

Provozovatelem areálu je tenisový oddíl SK Mělník. V areálu je možné si zaplatit sezónní členství anebo využívat služeb areálu pouze narázově. V areálu jsou poskytovány služby jako tenisová škola, tréninkové lekce pro dospělé, pořádání tenisových kurzů nebo pronájem tenisových dvorců.

Veslařský klub

Provozovatelem klubu je Klub veslařů mělnických 1881, který je dobrovolným, nezávislým sdružením občanů, jež jsou jeho členy na základě společného zájmu. Po zaplacení členských příspěvků je možné klub navštěvovat pravidelně, zúčastnit se tréninků a závodů ve veslování či se podílet na chodu a organizaci klubu.

³¹ *Hala BIOS Mělník* [online]. 2013 [cit. 2014-07-10]. Dostupné z: <http://www.halamelnik.cz/>

Dětské dopravní hřiště

Provozovatelem je Město Mělník. Dětské dopravní hřiště je multifunkční prostor, na kterém se nachází učebna s odpovídající moderní technikou pro výuku i školení skupin o cca 30 lidech. Hřiště je využíváno pro výuku dopravní výchovy a v areálu se nachází také autocvičiště a multifunkční sportovní hřiště. Areál je z důvodu bezpečnosti dětí zcela oplocen, ale je veřejnosti volně přístupný neuzamčenou brankou.

Dále je možné v Mělníku po dohodě s kontaktní osobou využívat školní sportoviště a zcela volně využívat veřejně přístupná sportoviště, především dětská hřiště a víceúčelová hřiště, která jsou umístěna převážně v městských parcích.³²

3.4.2. Kulturní zařízení a kulturní vyžití

V oblasti kultury je hlavním poskytovatelem kulturních zážitků a akcí o.p.s. Mělnické kulturní centrum, které se nebrání ani spolupráci se subjekty, které mají o spolupráci zájem a jsou pro kultura města přínosem. Pozadu nezůstává ani mělnické muzeum a místní rodinná centra.³³

Mělnické kulturní centrum

Zakladatelem Mělnického kulturního centra, zkráceně Mekuc, je město Mělník. Účelem Mekuc je zajišťování kulturní a vzdělávací činnosti, plnění úkolů souvisejících s provozováním knihovny a zajištění celoročního provozu Turistického a informačního centra v Mělníku. Mekuc se aktivně zapojuje do

³² *Oficiální stránky města Mělník: Sportovní zařízení* [online]. 2014 [cit. 2014-07-10]. Dostupné z: <http://melnik.cz/sportovni-zarizeni/ds-1247/archiv=0&p1=1033>

³³ *Oficiální web města Mělník: Kulturní a zájmové organizace* [online]. 2014 [cit. 2014-07-11]. Dostupné z: <http://melnik.cz/kultruni-a-zajmove-organizace/ds-1245>

spolupořádání projektů pro širokou veřejnost a pořádá také různé kurzy a zájmové kroužky.

Regionální muzeum Mělník

Mělnické muzeum je příspěvkovou organizací Středočeského kraje. Muzeum samo nebo s dalšími subjekty pořádá kulturní akce na vysoké úrovni, ať už jde o akce pro širokou veřejnost nebo akce pro nejmenší. Muzeum má několik stálých expozic a také expozice, které pravidelně obměňuje, nabízí ochutnávku kvalitních českých vín a celoročně pořádá řadu zajímavých výstav a akcí pro děti i dospělé.³⁴

3.4.3. Zájmová zařízení a zájmová vyžití

Trávení volného času formou zájmů a zájmových kroužků je přínosné nejen z důvodu praktického využití volného času, ale i z důvodu rozvoje jednotlivce, učení se novým dovednostem, jeho zařazení do společnosti a setkávání se s kolektivem většinou stejně starých dětí a tím navazování kontaktů a utváření přátelství. V městě Mělník je celkem obsáhlá nabídka různých zájmových kroužků a aktivit, ať už v rámci školských či mimoškolních zařízení.

Základní umělecká škola Mělník

Škola poskytuje základní vzdělání v uměleckých oborech hudebním, tanečním a výtvarném. Svým žákům nabízí jak kolektivní tak individuální výuku. V rámci hudebního oboru je možné navštěvovat individuální výuku, kde je výběr z velkého množství hudebních nástrojů, anebo kolektivní výuku v rámci sborového zpěvu nebo sborové hry. Taneční obor nabízí kolektivní výuku lidových, klasických i moderních tanců a výtvarný obor je vyučován také

³⁴ *Regionální muzeum Mělník* [online]. 2014 [cit. 2014-07-11]. Dostupné z: <http://www.muzeum-melnik.cz/o-muzeu/>

formou kolektivní výuky. Škola má také několik souborů, které jsou složeny z žáků a učitelů školy.³⁵

Folklorní soubor Jarošáček Mělník

Dětský folklorní soubor byl založen již v roce 1994 jako soubor Základní umělecké školy v Mělníku. Cílem souboru je seznámení dětí a mládeže s naší kulturou a také přiblížení lidového umění laické veřejnosti. Soubor se zabývá především jevištním zpracováním českých lidových písní, tanců a zvyků, ale zúčastňuje se i soutěžních přehlídek či pouličních vystoupení. Soubor již několikrát reprezentoval město Mělník na významných republikových i zahraničních festivalech a na přehlídkách a soutěžích dětských folklorních souborů obsazuje nejvyšší příčky.³⁶

Dům dětí a mládeže Mělník

Dům dětí a mládeže Mělník je institucí, která na Mělníku nabízí největší množství zájmových i sportovních aktivit pro děti a mládež a své služby rozšířila i o zájmové aktivity pro dospělé. Pořádá zájmové aktivity podle pravidelného týdenního rozvrhu, ale i akce k různým příležitostem, výlety do divadla, příměstské tábory apod.

Rodinné centrum Chloumek

Rodinné centrum Chloumek bylo založeno v roce 2004. Momentálně nabízí pravidelný program, jednou týdně se zde otevře i pobočka Knihovny Mělník, 1 – 2x měsíčně pořádá kulturně-vzdělávací akce pro rodiny s dětmi a nabízí své prostory k pronajmutí na pořádání rodinných oslav, školení či kurzů. Nejčastějšími návštěvníky rodinného centra jsou rodiče s dětmi a všichni, kdo se chtějí setkávat, vzdělávat, relaxovat nebo se jen pobavit. Rodinné centrum Chloumek nabízí svým návštěvníkům lekce zumbly, dětské zumbly, latinského

³⁵ *Základní umělecká škola Mělník* [online]. 2014 [cit. 2014-07-11]. Dostupné z: <http://www.zusmelnik.estranky.cz/>

³⁶ *Folklorní soubor Jarošáček Mělník* [online]. 2014 [cit. 2014-07-11]. Dostupné z: <http://www.jarosacek.cz/cs/o-nas/>

tance, jógy, tanečky, kurzy angličtiny, výtvarný kroužek Šikulka a mnoho dalšího.³⁷

KONTAKT - Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež

Provozovatelem nízkoprahového centra KONTAKT je občanské sdružení Babylon. Toto nízkoprahové centrum je zaměřeno na děti a mládež do 26 let a dále poskytuje sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, pomáhá začleňovat mladé lidi do společnosti a pracuje jak s celou rodinou tak jejími členy jednotlivě. Svým návštěvníkům umožňuje popovídat si o každodenních věcech, získat radu nebo pomoc při nějakých problémech, využívat vybavení centra, účastnit se pořádání akcí organizovaných centrem a celkově tak umožňuje smysluplně trávit volný čas těm, kteří by se jinak volně toulali na ulici.³⁸

³⁷ *Rodinné centrum Chloumek* [online]. 2014 [cit. 2014-07-11]. Dostupné z: <https://sites.google.com/site/rcchloumekmelnik/home>

³⁸ *Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež KONTAKT* [online]. 2014 [cit. 2014-07-11]. Dostupné z: <http://www.kontakt-centrum.cz/>

4 Praktická část

Praktická část mé diplomové práce je věnována výzkumu. Pro tento výzkum jsem si vybrala instituci pro trávení volného času Dům dětí a mládeže Mělník (dále DDM Mělník).

4.1. Výzkumný problém

Cílem mého výzkumu je analýza konkrétní instituce pro trávení volného času v městě Mělník. Záměrem není získání a zpracování obecných informací o instituci, ale spíše případová studie, která umožní zhodnotit, jak instituce plní své stanové cíle. Ve výzkumu si kladu za účel zjistit, zda DDM Mělník plní své cíle a poslání a zhodnotit jeho předpoklady a kvality pro nabízení volnočasových aktivit. Pro dosažení tohoto záměru bude použita institucionální analýza instituce DDM Mělník, zahrnující prvky analýzy instituce.

V navazující části výzkumu bude provedena strategická analýza instituce DDM Mělník, která bude vypracována pomocí analýzy vnějšího prostředí, analýzy vnitřního prostředí a SWOT analýzy.

4.2. Institucionální analýza Domu dětí a mládeže Mělník

- Název organizace: Dům dětí a mládeže Mělník
- Se sídlem: Na Polabí 2854, 276 01 Mělník
- Právní forma: příspěvková organizace
- IČO: 495 18 941
- Zřizovatel: Krajský úřad Středočeského kraje

- Datum vzniku: 1. leden 1995³⁹

„Dům dětí a mládeže v Mělníku je státní školské zařízení se statutem příspěvkové organizace a z toho plynoucí právní subjektivitou zřizované od 1. dubna 2001 Krajským úřadem v Praze.“⁴⁰ DDM Mělník má 12 stálých zaměstnanců a 28 externích pedagogických pracovníků.

DDM Mělník je provozováno po celý rok, tedy i mimo dny vyučování ve školách, a nabízí činnosti pro všechny věkové kategorie, tedy pro předškolní děti až po seniory. Náplní práce DDM Mělník jsou především volnočasové aktivity zaměřené na děti a mládež, které přispívají k jejich osobnostnímu rozvoji a uplatnění nejen ve společnosti, ale i na trhu práce, pomáhají je chránit před sociálně patologickými jevy a podporují zdravý životní styl. DDM Mělník nabízí několik forem trávení volného času, především v podobě zájmových kroužků, klubové činnosti, akcí pro veřejnost, táborů, příměstských táborů nebo akcí pro děti v průběhu prázdnin.

„Ve spolupráci s Krajským úřadem Středočeského kraje a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy organizuje středisko volného času základní, okresní a krajská kola soutěží pro žáky základních a středních škol.“⁴¹ Jedná se především o soutěže v oboru sport, přírodověda, humanitní vědy, matematika a umění. DDM Mělník při své činnosti spolupracuje i s jinými subjekty, mezi které patří jiné domy dětí a mládeže, úřady města Mělník a různá školská zařízení okresu Mělník.

Organizace má stanoveny vzdělávací cíle, které vycházejí z vyhlášky č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání. Jako hlavní si organizace klade za cíl naučit své klienty správně využívat volný čas, rozvíjet se, učit se novým věcem,

³⁹ Kurzy.cz *Rejstřík firem* [online]. 2000 - 2014 [cit. 2014-07-11]. Dostupné z: <http://rejstrik-firem.kurzy.cz/49518941/dum-deti-a-mladeze-melnik-na-polabi-2854/statisticky-urad/>

⁴⁰ DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE MĚLNÍK. *Školní vzdělávací program pro zájmové vzdělávání Domu dětí a mládeže Mělník*. Mělník, 2013.

⁴¹ DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE MĚLNÍK. *Zpráva o činnosti střediska volného času za rok 2012 - 2013*. Mělník, 2013.

získávat zkušenosti, spolupracovat v kolektivu, přizpůsobit se kolektivu i prostředí, ve kterém se nachází a žije. DDM Mělník se přednostně věnuje rozvoji důležitých kompetencí, jako jsou kompetence k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální, občanské nebo pracovní kompetence a také environmentální výchova.

4.2.1. Normy, zásady, směrnice

„Organizace se při své činnosti řídí zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším, odborném a jiném vzdělávání v platném znění, zákonem 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících v platném znění a vyhláškou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání a dalšími souvisejícími zákony, vyhláškami a metodickými pokyny.“

Primárním dokumentem, dle kterého se řídí činnosti DDM Mělník, je Školní vzdělávací program pro zájmové vzdělávání, který vypracovává ředitelka DDM Mělník za spolupráce zaměstnanců organizace a tento dokument je vydáván na každý školní rok, je průběžně doplňován, obnovován a dotvářen v závislosti na aktuálních podmínkách vznikajících během školního roku. Ve školním vzdělávacím programu nalezneme charakteristiku zařízení, cíle, délku, obsah a formy vzdělávání, podmínky pro přijetí účastníků, materiální, personální a ekonomické podmínky organizace, podmínky bezpečnosti práce a ochrany zdraví a závěrečná ustanovení.⁴²

Ředitelka, jako statutární orgán, vydává na základě §30 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání v platném znění Vnitřní řád organizace. Ten upravuje především pravidla provozu organizace, poslání organizace, práva a povinnosti účastníků

⁴² DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE MĚLNÍK. *Školní vzdělávací program pro zájmové vzdělávání Domu dětí a mládeže Mělník*. Mělník, 2013.

zájmového vzdělávání a pravidla vztahů mezi zaměstnanci, žáky a jejich zákonnými zástupci.⁴³

Normy, zásady a směrnice, podle kterých DDM Mělník řídí svou činnost, získaly celkové hodnocení 1,25. Tabulka s hodnocením norem, zásad a směrnic je přílohou č. 1 této diplomové práce.

4.2.2. Nemovitý majetek

Dům dětí a mládeže Mělník se nachází v okrajové části města Mělník v udržovaném a navštěvovaném městském parku. Budova, ve které se organizace nachází, je majetkem Městského úřadu Mělník. Součástí objektu je také venkovní terasa s krbem a stoly. Budova má zajištěný bezbariérový přístup, víceúčelový sál, deset kvalitně vybavených učeben, kanceláře pro zaměstnance, skladové místnosti a sociální zařízení. K budově nenáleží žádná zahrada, ale pro pořádání akcí organizace využívá městský park, ve kterém se nachází.

Ve školním roce 2012/2013 poskytlo organizaci město Mělník finanční obnos, za který byly zrekonstruovány podlahy v některých částech objektu, a DDM Mělník se také podařilo získat finance z jiných zdrojů a ty byly použity na novou výmalbu víceúčelového sálu, vybudování nové výtvarné dílny, klubovny pro nejmenší a také dětského hřiště před budovou DDM Mělník. Opravou prošla také počítačová klubovna a ve školním roce 2014/2015 plánuje organizace výmalbu a výměnu podlah v této klubovně.⁴⁴

Nevýhodou je umístění budovy, ve které se DDM Mělník nachází. Jak bylo uvedeno výše, jde o okrajovou část města Mělník. V blízkosti budovy se sice nachází základní škola, mateřská škola, sportovní areál TJ EMĚ Mělník,

⁴³ DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE MĚLNÍK. *Vnitřní řád organizace: Směrnice č. 1*. Mělník, 2013.

⁴⁴ DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE MĚLNÍK. *Zpráva o činnosti střediska volného času za rok 2012 - 2013*. Mělník, 2013.

autobusová zastávka MHD a dvě největší městská sídliště, ale pro větší část obyvatel města Mělník je budova DDM hůře přístupná.

Nemovitý majetek DDM Mělník získal celkové hodnocení 2. Tabulka s hodnocením nemovitého majetku je přílohou č. 2 této diplomové práce.

4.2.3. Zařízení a vybavení

Organizace se snaží své vnitřní prostory upravovat dle estetických norem tak, aby účastníky zájmových aktivit inspirovali a přispívali k jejich relaxaci. Je kladen velký důraz na to, aby všechny prostory DDM Mělník splňovaly předpisy, kterými se organizace řídí. Těmito předpisy jsou především předpisy o bezpečnosti práce a předpisy protipožární.

Prostory objektu slouží primárně zájmové činnosti a zájmovému vzdělávání, učebny jsou vybaveny kvalitním materiálem pro učení a tvoření a nechybí zde ani audiovizuální technika a přístroje pro jednotlivé zájmové aktivity.⁴⁵ Aktivity v učebnách jsou organizovány pomocí časových rozvrhů, které jsou umístěny na viditelném místě ve vstupní hale budovy a návštěvníci se tak mohou lépe orientovat v nabízených aktivitách a vybrat si správnou učebnu. Ve vstupní hale se nachází také místo k odpočinku a bufet, který návštěvníkům DDM Mělník nabízí drobné rychlé občerstvení. Přízemí objektu je zcela bezbariérové a nachází se zde výtvarná klubovna, keramická dílna, skládek na stolní hry, kuchyňka s dostatečným pracovním prostorem, velký víceúčelový sál s hledištěm, jevištěm a úložným prostorem, velká šatna, posilovna a sociální zařízení. První patro objektu již není bezbariérově přístupné a nachází se zde klubovna s kulečnickem, klubovna s kuželkami, počítačová místnost, video-učebna, kanceláře zaměstnanců, archiv a sociální zařízení. V jednotlivých místnostech jsou vyvěšeny místní řády a rozvrhy nabízených aktivit. Součástí objektu je také uzavřené atrium, které je z části dlážděné a z části zatravněné.

⁴⁵ DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE MĚLNÍK. *Školní vzdělávací program pro zájmové vzdělávání Domu dětí a mládeže Mělník*. Mělník, 2013.

V atriu se nachází betonové stoly pro hraní ping-pongu, krb, ohniště a stoly s lavicemi pro relaxaci a jiné venkovní činnosti.

Dle inspekční zprávy České školní inspekce, která v DDM Mělník provedla inspekci v roce 2013, „materiálně technické zázemí a vybavení střediska umožňuje realizovat bezproblémově všechny nabízené činnosti. Sál má širší využití s možností variabilního přeskupení nábytku, podle vykonávané činnosti, především pro sportovní a taneční kroužky.“⁴⁶ V počítačové místnosti je návštěvníkům k dispozici 13 počítačů s připojením k internetu a dostatečným softwarovým vybavením jak pro naučení se práce s počítačem a počítačovými programy, tak pro získávání informací či hraní her. Mezi základní vybavení učeben patří mimo jiné i bezprašné tabule a tematická a podnětná výzdoba.

Zařízení a vybavení DDM Mělník získalo celkové hodnocení 1,2. Tabulka s hodnocením zařízení a vybavení je přílohou č. 3 této diplomové práce.

4.2.4. Ekonomika organizace

DDM Mělník je příspěvková organizace zřízená 1. dubna 2001 Krajským úřadem v Praze. Při svém hospodaření se organizace řídí především zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, zákonem č. 586/1992 Sb., o dani z příjmů, zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví a zákonem č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a na něj navazující vyhláškou č. 416/2004 Sb., již je prováděn zákon o finanční kontrole ve veřejné správě.

⁴⁶ ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE, Středočeský inspektorát - oblastní pracoviště. *Inspekční zpráva: Dům dětí a mládeže Mělník*. Mělník, 2013.

„Veškerá hlavní činnost DDM Mělník je financována z rozpočtu zřizovatele, z dotací městského úřadu Mělník, z vlastních příjmů, z doplňkové činnosti, ze sponzorských darů a grantů.“⁴⁷

Z dotací a příspěvků od zřizovatele jsou hrazeny především náklady na provoz organizace.

Dotace od městského úřadu Mělník jsou menší účelové dotace, především na pořádané nepravdivé akce pro veřejnost. Na provoz organizace, nákup materiálu apod. Městský úřad Mělník DDM Mělník nepřispívá.

Vlastní příjmy plynou organizaci ze zájmového vzdělávání, které je poskytováno za úplatu. Úplata musí být splacena předem a na základě rozhodnutí ředitelky může být splatná ve dvou splátkách, snížena nebo zcela prominuta. Podmínky pro snížení nebo prominutí úplaty jsou stanoveny ve Vnitřním řádu DDM Mělník.

DDM Mělník organizuje na základě zřizovací listiny v rámci své činnosti také doplňkovou činnost, v jejímž rámci je provozován velkoobchod a maloobchod a dále je provozována cestovní agentura spolu s průvodcovskou činností v oblasti cestovního ruchu.

V rámci doplňkové činnosti velkoobchod a maloobchod provozuje DDM Mělník nabídku občerstvení s provozní dobou pondělí až pátek v čase 8:00 – 12:00 a 13:00 – 18:00 hod. a o víkendech při akcích. Tuto službu zajišťuje v DDM Mělník 6 zaměstnanců. Služba je poskytována prostřednictvím bufetu, ve kterém jsou nabízeny sladkosti, nealkoholické nápoje, čaj a káva. Dle výroční zprávy o činnosti organizace, ve školním roce 2012/2013 měla tato služba 9500 uživatelů a denně ji využilo v průměru 50 osob. Tato doplňková činnost přispívá ke zvýšení kvality služeb poskytovaných DDM Mělník.

Druhou doplňkovou činností DDM Mělník je provozování cestovní agentury, která svým zájemcům nabízí především tematické, kulturní a

⁴⁷ DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE MĚLNÍK. *Školní vzdělávací program pro zájmové vzdělávání Domu dětí a mládeže Mělník*. Mělník, 2013.

poznávací zájezdy. Nejčastějšími nabídkami jsou zájezdy do divadla, na výstavy a tematické jednodenní výlety, občas i víkendové zájezdy do zahraničí. Tuto doplňkovou činnost zajišťuje v organizaci 6 zaměstnanců. Dle výroční zprávy o činnosti organizace, ve školním roce 2012/2013 měla tato služba 360 uživatelů, akce jsou naplánovány na základě přání veřejnosti a nabízené služby cestovní agentury jsou plně využívány.⁴⁸

Dalšími příjmy DDM Mělník jsou finanční a věcné dary od sponzorů, jde však spíše o drobné částky i drobné dary.

Ekonomika organizace DDM Mělník získala celkové hodnocení 1,3. Tabulka s hodnocením ekonomiky je přílohou č. 4 této diplomové práce.

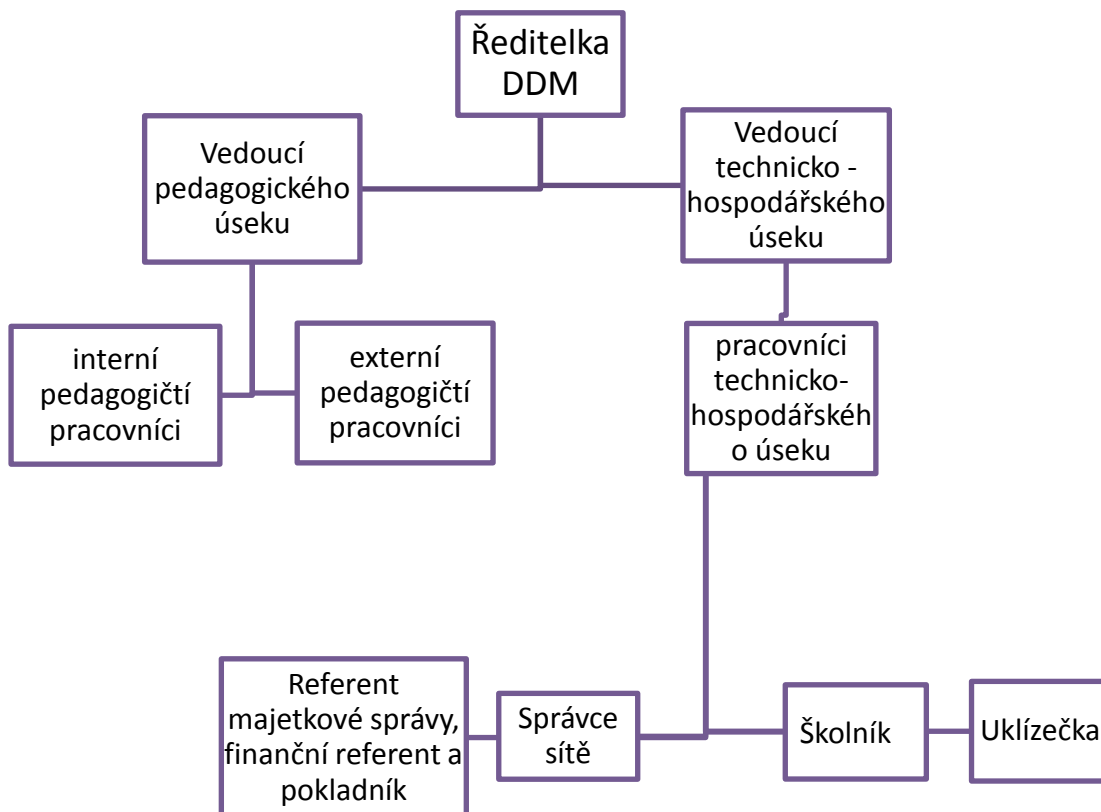
4.2.5. Personální podmínky organizace

DDM Mělník zaměstnává jak interní tak externí pracovníky. Organizace momentálně interně zaměstnává 12 pracovníků, 5 pracovníků na provoz a 7 pracovníků s pedagogickým vzděláním. Počet externích zaměstnanců se mění dle potřeby a pohybuje se kolem 35 – 40 zaměstnanci ročně. Průměrný věk interních zaměstnanců byl v roce 2013 40,55 let. Nejvýše postaveným vedoucím pracovníkem je ředitelka organizace, jejíž hlavní náplní práce je předběžná, průběžná a následná kontrola jak v oblasti pedagogické, tak oblasti ekonomické. Níže postavenými vedoucími pracovníky jsou vedoucí pedagogického úseku a vedoucí technicko - hospodářského úseku, kteří nesou zodpovědnost za činnost, organizaci a plnění stanovených úkolů svých úseků a řídí interní i externí pracovníky střediska.⁴⁹

⁴⁸ Srovnej s DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE MĚLNÍK. *Zpráva o činnosti střediska volného času za rok 2012 - 2013*. Mělník, 2013.

⁴⁹ Srovnej s DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE MĚLNÍK. *Zpráva o činnosti střediska volného času za rok 2012 - 2013*. Mělník, 2013

Schéma č. 1: Organizační struktura DDM Mělník

Zdroj: Vlastní zpracování dle informací dostupných na http://ddm-melnik.cz/?page_id=12⁵⁰

Pět ze sedmi interních zaměstnanců s pedagogickým vzděláním splňuje odbornou a pedagogickou způsobilost, šest zaměstnankyň má střední odborné vzdělání a odborné vzdělání má jedna zaměstnankyně. Interní zaměstnanci se obměňují jen sporadicky a vedení organizace klade velký důraz na jejich vzdělávání. Pedagog musí být dle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících plně kvalifikován a pokud tomu tak není, aby mohl tuto činnost

⁵⁰ *Dům dětí a mládeže Mělník: Kontakty* [online]. 2013 [cit. 2014-07-17]. Dostupné z: http://ddm-melnik.cz/?page_id=12

vykonávat, musí své vzdělání doplnit v programu celoživotního vzdělávání. Odbor školství, mládeže a sportu Magistrátu hl. města Prahy realizuje projekt „Další vzdělávání pedagogických pracovníků“ (dále DVPP), který je hrazen z financí z Operačního programu Praha – Adaptabilita.⁵¹ Jak je uvedeno ve výroční zprávě o činnosti DDM Mělník za školní rok 2012/2013 „v průběhu školního roku pracovníci v rámci DVPP absolvovali odborné semináře a přednášky zaměřené na rozvoj odborných, pedagogických, psychologických a manažerských znalostí a dovedností pořádaných zejména vzdělávacími institucemi NIDM, VISK, ASCS ČR, AZ centrum, aj. Finanční náklady vynaložené na DVPP činily 27.198 Kč. Pedagogičtí pracovníci se DVPP věnovali i formou samostudia, které bylo zaměřené na prioritu organizace a odbornost pedagogické činnosti.“⁵²

Externí pracovníci mají z větší části vysokoškolské vzdělání pedagogického zaměření. Náplní jejich práce je především vedení zájmových kroužků a klubů odpovídající jejich odbornému zaměření, podílejí se na organizaci a zajištění táborů a pomáhají i při pravidelných či nepravidelných akcích. Externí pracovníci jsou zaměstnání především na dohodu o provedení práce nebo na dohodu o provedení činnosti.

V DDM Mělník dobře funguje systém porad, na kterých se pracovníci organizace schází a navzájem řeší organizační a jiné záležitosti spojené s chodem organizace a poskytují tak ředitelce možnost účinného řízení organizace a také zpětnou vazbu. Podle potřeb organizace se konají porady vedoucích pracovníků. Minimálně 1x za měsíc se konají pracovní porady, kterých se účastní pouze interní zaměstnanci z provozního i pedagogického úseku a přibližně 2x za školní rok se konají porady s externími zaměstnanci a v případě potřeby je porada s externími zaměstnanci řešena individuálně.

⁵¹ Srovnej s *Další vzdělávání pedagogických pracovníků* [online]. Hlavní město Praha, 2012 [cit. 2014-07-17]. Dostupné z: <http://www.dvpp-praha.eu/cz/>

⁵² DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE MĚLNÍK. *Zpráva o činnosti střediska volného času za rok 2012 - 2013*. Mělník, 2013.

Organizace se při své činnosti řídí mimo jiné i interním dokumentem „Hospitace 2002/03“, který se týká kontroly vykonávaných činností organizace, obsahuje plán hospitací jak interních tak externích zaměstnanců a stanovuje i cíle kontrol. Pokud jsou v průběhu kontrol nebo hospitací zjištěny nějaké nedostatky, jsou tyto nedostatky řešeny s interními zaměstnanci na pracovních poradách a s externími zaměstnanci většinou individuálně a přijatá opatření jsou zanesena do zápisu zaměstnance, kterého se nedostatek týká. Pokud jsou zjištěny nějaké zásadní poznatky, jsou uveřejněny ve výroční zprávě organizace za uplynulý školní rok.⁵³ Jak vyplývá z výroční zprávy o činnosti DDM Mělník za školní rok 2012/2013, tak „výsledky provedených hospitací potvrdily připravenost pedagogů a kvalitu jejich pedagogické činnosti. Hospitace byly zaměřeny zejména na kvalitu zájmových útvarů, příležitostní akce, letní a zimní tábory.“⁵⁴

Uspořádání provozu, práva a povinnosti zaměstnanců a vymezení kompetencí je upraveno Organizačním řádem DDM Mělník a Řídícím schématem DDM Mělník. Je zde např. stanoveno, pro kolik externích pracovníků vykonává interní pracovník servisní činnost a kontrolu jejich práce nebo pravidla pro hodnocení pracovníků.

Personální podmínky organizace DDM Mělník získaly celkové hodnocení 1,3. Tabulka s hodnocením personálních podmínek je přílohou č. 5 této diplomové práce.

4.2.6. Zájmová činnost organizace

Dům dětí a mládeže Mělník se zaměřuje především na poskytování zájmové činnosti dětem a mládeži, ale nabízí také vzdělávací a zájmové kurzy pro

⁵³ Srovnej s ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE, Středočeský inspektorát - oblastní pracoviště. *Inspekční zpráva: Dům dětí a mládeže Mělník*. Mělník, 2013

⁵⁴ DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE MĚLNÍK. *Zpráva o činnosti střediska volného času za rok 2012 - 2013*. Mělník, 2013

dospělé, především keramický kurz, kurz angličtiny a sportovní kurzy a v rámci doplňkové činnosti nabízí výlety do divadla, poznávací a zahraniční zájezdy.

DDM Mělník se při poskytování zájmového vzdělávání řídí zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání a vyhláškou č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, kde se v § 2 stanoví, že zájmové vzdělávání lze uskutečňovat zejména formou příležitostné výchovy, vzdělávací, zájmovou a tematickou rekreační činností v místě organizace, pravidelnou výchovou, táborovou činností mimo sídlo organizace, osvětovou činností, individuální práci a využitím otevřené nabídky spontánních činností. DDM Mělník se věnuje všem formám stanoveným v této vyhlášce.

Pravidelná výchovná, vzdělávací a zájmová činnost

Pravidelná činnost je provozována 1 – 2 x týdně po celý školní rok podle předem stanoveného rozvrhu. Nabídka pravidelné zájmové činnosti DDM Mělník je velmi rozsáhlá a různorodá. „Ve školním roce 2012/2013 nabídla organizace celkem 46 zájmových útvarů. Velký zájem je o zájmové útvary se sportovní a esteticko-výtvarným zaměřením. Počet účastníků zájmového vzdělávání v tomto školním roce vzrostl.“⁵⁵ Podle výroční zprávy za školní rok 2011/2012 se pravidelné zájmové činnosti účastnilo 426 účastníků, zatímco ve školním roce 2012/2013 to bylo již 510 účastníků. DDM Mělník nabízí svým návštěvníkům pravidelné zájmové kurzy zaměřené na sport, techniku, společenskou vědu, umění a přírodovědu. Zájemce o účast v některém ze zájmových kurzů musí vyplnit a odevzdat „Přihlášku do zájmového útvaru“ na daný rok, která je k dispozici na webových stránkách DDM Mělník nebo přímo v DDM Mělník. Přihláška musí obsahovat název zájmového útvaru, základní identifikační údaje účastníka, kontakty na rodiče účastníka a čestné prohlášení rodičů o zdravotním stavu dítěte. V následující tabulce je uveden seznam pravidelných zájmových činností v DDM Mělník poskytovaných k 31. 8. 2013.

⁵⁵ DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE MĚLNÍK. *Zpráva o činnosti střediska volného času za rok 2012 - 2013*. Mělník, 2013.

U každé činnosti je uveden počet účastníků zájmové činnosti, a zda jej vede interní či externí zaměstnanec organizace.

Tabulka č. 3 – Pravidelná zájmová činnost 2012/2013

Název zájmového útvaru	Počet účastníků zájmového útvaru	Vedení zájmového útvaru – Interní pracovník	Vedení zájmového útvaru – Externí pracovník
Aerobic pokročilí	20	2x IP	
Lentilky aerobic začátečníci	8	2x IP	
Angličtina	4		EP
Dovedné ruce I	6	IP	
Dovedné ruce II	9	IP	
Dovedné ruce III	10	IP	
Šití	4	IP	
Dramatický kroužek	10	IP	EP
Flétna I začátečníci	7		EP
Flétna II pokročilí	1		EP
Kytara I	10		EP
Judo I	11		EP
Judo II	6		EP
Keramický I	9		EP
Keramický IV děti 1.pololetí	2		EP
Keramický IV děti 2.pololetí	1		EP
Keramický IV dospělí 1.pololetí	6		EP
Keramický IV dospělí 2.pololetí	2		EP
Košíková – mini žáci	6		EP
Zumba pro děti	17		EP
Košíková žáci	8		EP
Kung-fu děti	25	IP	EP
Kytara II	3		EP
Dance aerobic	18		EP
Modelář + výtvarné řezbářství	4		EP
Rytmika	23	2x IP	
Sebeobrana příprava ml. žáci I	15		EP
Sebeobrana příprava ml. žáci II	14		EP
Sebeobrana starší žáci	10		EP
Street dance	21		EP
Šachy	7	IP	
Tanečky	21	2x IP	

Tanečky pro nejmenší	17	2x IP	
Trampolíny I	8	2x IP	
Trampolíny II	11	IP	
Trampolíny III	18	IP	
Trampolíny IV	17	IP	EP
Turistický	4		EP
Výtvarný II	10	IP	EP
Výtvarný III	10		EP
Šikula	7	IP	
Házená st. žáci	18		EP
Házená ml. žáci	30		EP
Házená ml. žáci B	2		EP
Judo III	12		EP
Zamat	28		EP
Celkem	510	24	32

Zdroj: DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE MĚLNÍK.

Zpráva o činnosti střediska volného času za rok 2012 - 2013. Mělník, 2013.

Na školní rok 2014/2015 zařadil DDM Mělník do své pravidelné zájmové činnosti nové zájmové útvary a kluby. Do nabídky sportovně zaměřených kurzů přibude Klub cvičení seniorů konaný 2x týdně, čímž chce organizace přiblížit svou činnost všem věkovým kategoriím. Z oblasti sportu přibude ještě např. Klub Body Stylingu, Klub zdravotního cvičení, Klub cvičení na míčích nebo Klub kalanetiky a rozšíří se i nabídka kreativních zájmových útvarů, např. o Klub patchworku.⁵⁶

Účastníci některých zájmových útvarů úspěšně reprezentují DDM Mělník na různých závodech či soutěžích. Ve školním roce 2012/2013 se skupina ze zájmového útvaru Aerobic zúčastnila Středočeského tanečního poháru, kde obsadila 4. místo, na stejném poháru obsadila 5. místo skupina ze zájmového útvaru Zumba a členové zájmového útvaru Street dance zde získali 4. místo ve skupinách a 3. místo v jednotlivcích. Pozadu nezůstal ani zájmový útvar Modelář,

⁵⁶ Srovnej s *Dům dětí a mládeže Mělník* [online]. 2014 [cit. 2014-07-18]. Dostupné z: <http://ddm-melnik.cz/>

jehož členové na Okresním přeboru leteckých modelářů získali dvě první místa, jedno druhé a jedno třetí místo.⁵⁷

Příležitostná výchovná, vzdělávací, zájmová a tematická rekreační činnost

Příležitostná činnost se v DDM Mělník koná během celého školního roku a to i v době školních prázdnin. Je provozována především prostřednictvím výchovných, zájmových a tematicky zaměřených akcí určených pravidelným návštěvníkům organizace nebo široké veřejnosti. Minimálně 1 – 2 x do měsíce se konají akce pro veřejnost, kterými DDM Mělník prezentuje veřejnosti účelné a smysluplné trávení volného času. Každoročně se v DDM Mělník koná kolem 20 příležitostných akcí pro širokou veřejnost. Akce jsou různého zaměření a jejich počet postupně stoupá. K těm tradičním a oblíbeným, jako jsou akce „Cesta pohádkovým parkem“, „Dýňový duch“ nebo „Mikulášská nadílka“, přibývají postupně i nové akce. Ve školním roce 2012/2013 přibyly akce „Živý Betlém“ a akce „Šutr city aneb divoký západ na Polabí“, které si ihned získaly oblibu dětí i široké veřejnosti. Další příležitostnou činností DDM Mělník je ve spolupráci s Českým Červeným Křížem Mělník a Diakonií Broumov organizování bazarů s nejen dětským oblečením a charitativní sběr oděvů. Ve školním roce 2012/2013 byl při této příležitosti uspořádán „Podzimní charitativní sběr oděvů“, „Podzimní výměnný prodej“, „Jarní charitativní sběr oděvů“ a „Jarní výměnný prodej“. Těchto akcí se celkem zúčastnilo 3375 účastníků.⁵⁸ V následující tabulce jsou uvedeny příležitostné zájmové akce pro širokou veřejnost, které byly DDM Mělník uspořádány ve školním roce 2012/2013, i s počtem účastníků akce.

⁵⁷ Srovnej s DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE MĚLNÍK. *Zpráva o činnosti střediska volného času za rok 2012 - 2013*. Mělník, 2013.

⁵⁸ DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE MĚLNÍK. *Zpráva o činnosti střediska volného času za rok 2012 - 2013*. Mělník, 2013

Tabulka č. 4 – Příležitostné zájmové akce pro širokou veřejnost 2012/2013

Datum	Název akce	Počet účastníků celkem
17.9.	Akademie tří měst	111
22.9.	Vinobraní – tvořivé dílny	347
6.10.	Zumba maraton	22
6.10.	Drakiáda	427
19.10.	Dýňový duch	165
26.10.	Aida – divadelní představení	45
10.11.	S kouzly kolem světa- divadelní představení	45
13.11.	Cyber noc	9
17.11.	Zumba maraton	14
27.11.	Sluha dvou pánů – divadelní představení	45
05.12.	Mikulášská nadílka	190
14.12.	Adventní Drážďany	42
16.12.	Živý Betlém	340
26.01.	Dětský pohádkový karneval	117
16.2.	Dětský masopustní karneval	67
17.2.	Hurvínkova nebesíčka – divadelní představení	45
09.03.	Dětský karneval s Křemílkem a Vochomůrkou	126
26.03.	Včera Tě zabiju – divadelní představení	45
26.04.	Čarodějnice	75
15.05.	Středočeský taneční pohár -Kralupy nad Vlt.	42
01.06.	Šmoulí pohádkový park	1375
08.06.	Legoland Gunzburg	93
22.06.	Šutr city aneb Divoký západ na Polabí	710
Celkem		4497

Zdroj: DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE MĚLNÍK.

Zpráva o činnosti střediska volného času za rok 2012 - 2013. Mělník, 2013

Kromě velkých akcí pro veřejnost pořádá DDM Mělník v rámci příležitostné činnosti i menší cyklické akce zejména pro děti, které se konají přibližně 5 – 6x do měsíce a jsou to např. akce „Člověče nezlob se“, „Veselé plavání“, „Disko hrátky“, apod.

Táborová činnost

DDM Mělník v rámci své činnosti organizuje také táborovou činnost a to především v době školních prázdnin. Účastníci si mohou vybrat mezi jednodenní či vícedenní akcí a také mezi tím, zda se chtějí účastnit příměstského tábora, který se koná v místě sídla organizace DDM Mělník anebo výjezdového tábora, který se koná mimo sídlo organizace. Zájem o prázdninovou činnost, tedy především příměstské i výjezdové tábory, oproti předešlým rokům stoupá a DDM Mělník se ji stále snaží rozšiřovat. V následující tabulce je uveden seznam prázdninový táborových činností, které se konaly ve školním roce 2012/2013.

Tabulka č. 5 – Prázdninové táborové akce 2012/2013

Datum	Název akce	Počet účastníků	Osobodny	Počet pracovníků
25., 26. 10.	Podzimní prázdniny v DDM	31	62	1
21.12.-02.01	Vánoční prázdniny v DDM	21	42	1
01.02.	Pol. prázdniny v DDM – lyžařský zájezd do Rokytnice	25	25	1
23.2. -2.3.	Zimní tábor pro děti, pro děti a rodiče	36	288	5
24.-28.06.	Indiáni z Mělníka	23	115	2
08.-12.07.	Pryč s nudou	22	110	2
15.-19.7.	Holky v akci	25	125	3
29.07.-02.08.	Šikovná dívka	12	60	2
04.-09.08	Prázdniny v cirkuse	233	233	3
22.07-02.08.	Lenochodi	32	448	3
26.- 30.8.	Cesta za dobrodružstvím	17	85	2
Celkem		477	1593	25

Zdroj: DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE MĚLNÍK.

Zpráva o činnosti střediska volného času za rok 2012 - 2013. Mělník, 2013.

Na letní prázdniny 2014 připravilo DDM Mělník sportovně-tvořivý příměstský tábor „Hurááá prázdniny“, kreativně-tvořivý příměstský tábor „Tvořící“, pohybově kreativní výjezdový tábor ve Špindlerově Mlýně „Holky v akci II.“, hudebně jazykový příměstský tábor „Hudebně-anglický týden“, turistický výjezdový tábor do Velkých Hamrů, výjezdový tábor do RS Sever Mšeno „Trepníci“ a sportovně-

tvořivý příměstský tábor „Indiánský týden“.⁵⁹ Vzhledem k tomu, že ze strany dětí a jejich rodičů je větší zájem o tábory příměstské, je nabídka přizpůsobena poptávce a je tedy naplánováno více táborů příměstských než táborů výjezdových. I tak organizace předpokládá, že kapacita nabízených táborů bude opět plně využita.

Osvětová a informační činnost

Osvětová činnost slouží k primární prevenci sociálně-patologických jevů především u dětí a mládeže, ale i dalších osob. Hlavním nástrojem prevence je široká a zajímavá nabídka zájmových kurzů a aktivit, které přispějí ke správnému a naplněnému trávení volného času. DDM Mělník při této příležitosti také pořádá programové akce pro žáky základních škol, přehlídky a výstavy. V průběhu školního roku 2012/2013 se v prostorách DDM Mělník uskutečnila výstava „Náš kraj“ a ke konci školního roku se v mělnickém Masarykově kulturním domě uskutečnila akce „Děti dětem“, jejímž úkolem je prostřednictvím výstav a různých divadelních, sportovních, hudebních a tanečních vystoupení prezentovat zájmové činnosti nabízené DDM Mělník mezi širokou veřejností. Jak je uvedeno ve Vnitřním řádu organizace, „důležitým prvkem ochrany před sociálně patologickými jevy je i výchovné působení na účastníky ZÚ zaměřené na zdravý způsob života. V rámci zájmového vzdělávání jsou účastníci seznamováni nenásilnou formou a přiměřeně k jejich věku a schopnostem s problematikou nebezpečí drogové závislosti, alkoholismu, kouření, virtuální závislosti (počítače, televize, video), patologického hráčství (gamblerství), vandalismu, kriminality a jiných forem násilného chování. Současně jsou jim vysvětlována pozitiva zdravého životního stylu.“⁶⁰ Osvětovou činnost lze realizovat také formou spontánních činností zájmového vzdělávání.

Spontánní činnost

Spontánní zájmovou činností jsou aktivity, kterých se mohou zájemci zúčastňovat nepravidelně a bez přihlášky do zájmového útvaru. V DDM Mělník

⁵⁹ Srovnej s *Dům dětí a mládeže Mělník* [online]. 2014 [cit. 2014-07-18]. Dostupné z: <http://ddm-melnik.cz/>

⁶⁰ DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE MĚLNÍK. *Vnitřní řád organizace: Směrnice č. 1*. Mělník, 2013

probíhají tyto činnosti po celý školní rok a jsou určeny dětem, mládeži, dospělým i seniorům. Ve školním roce 2012/2013 byl největší zájem o sportovní aktivitu Cvičení na trampolínách a velmi navštěvovanou byla i horolezecká stěna před budovou DDM Mělník. V následující tabulce je uveden přehled spontánních zájmových činností nabízených v DDM Mělník ve školním roce 2012/2013.

Tabulka č. 6 – Spontánní zájmové činnosti 2012/2013

Datum	Název akce	Počet účastníků
Celoročně	Klub Radost	39
Celoročně	Klub Kopaná	173
Celoročně	Klub Rodiče a děti	336
Celoročně	Klub PC senioři	8
Celoročně	Klub cvičení senioři	1420
Celoročně	Klub Body styling	480
Celoročně	Klub Zumba	190
Celoročně	Klub Cvičení na míčích	280
Celoročně	Klub Kondice	390
Celoročně	Klub Jumping trampolínky	960
Celoročně	Klub Zdravotní cvičení	560
Celoročně	Klub Cvičení pro těhotné	26
Celoročně	Klub Kalanetika	264
Celoročně	Klub Barvínek	20
Celoročně	Klub Skateboarding	4
Celoročně	Klubová činnost PC	1200
Celoročně	Kinect	194
Celoročně	Horolezecká stěna	8030
Celoročně	Dětská herna	50
Celkem		14627

Zdroj: DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE MĚLNÍK.

Zpráva o činnosti střediska volného času za rok 2012 - 2013. Mělník, 2013.

Organizování soutěží a přehlídek dětí a žáků

DDM Mělník aktivně přispívá k rozvíjení talentu u dětí a mládeže a to nejen formou zájmových útvarů, ale i formou soutěží. „DDM Mělník je organizátorem

soutěží, olympiád a přehlídek vyhlášených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Krajským úřadem Středočeského kraje a ASŠK. Jedná se o základní, okresní a krajská kola sportovních, přírodovědných, matematických, humanitních a uměleckých soutěží.⁶¹ Při organizaci soutěží, olympiád a přehlídek, spolupracuje DDM Mělník i se školami a jinými institucemi. Hlavní náplní organizace takovýchto akcí je práce s talentovanými a nadanými dětmi a mládeží.

Tabulka č. 7 – Práce s talenty 2012/2013

Datum	Název akce	Počet účastníků
02.10.	OK Přespolní běh III., IV. Kategorie ZŠ, VI. A kategorie SŠ	106
17.10.	OK Přírodovědný klokan ZŠ a SŠ	169
19.10.	OK Florbal ZŠ II. kategorie	93
23.10.	ZK Florbal ZŠ IV. kategorie	52
20.11.	ZK Volejbal ZŠ	49
07.12.	KK Chemická olympiáda SŠ kategorie A	22
25.01.	KK Karlovarský skřivánek ZŠ, ZUŠ	75
28. 01.	Dějepisná olympiáda ZŠ	51
07.02.	OK Olympiáda v českém jazyce I. kategorie ZŠ	44
07.02.	OK Olympiáda v českém jazyce II. kategorie SŠ	24
08.03.	OK Soutěž dětských recitátorů	68
22.03.	KK Matematický klokan pro ZŠ a SŠ	2631
26.03.	OK Fyzikální olympiáda kategorie E, F	22
27.03.	OK Biologická olympiáda kategorie C	41
03.04.	ZK vybíjená ZŠ II. kategorie - chlapci	54
05.04.	ZK vybíjená ZŠ II. Kategorie - dívky	38
05.04.	KK Chemická olympiáda kategorie C	65
10.04.	OK Biologická olympiáda kategorie D	37
15.04.	KK Chemická olympiáda kategorie D	50
22.04.	ZK Mc´Donalds´cup ZŠ	121
27.04.	OK Leteckých modelářů – letiště Hořín	8
30.04.	OK Besip – dopravní soutěž ZŠ	90
03.05.	KK Chemická olympiáda kategorie B	43

⁶¹ *Dům dětí a mládeže Mělník* [online]. 2014 [cit. 2014-07-18]. Dostupné z: <http://ddm-melnik.cz/>

06.05.	OK SHM ZŠ speciální a ZŠ praktické	35
10.05.	KK Biologická olympiáda kategorie C	68
13.05.	OK Plavoběh	104
17.05.	ZK minifotbal ZŠ kategorie IV.	63
23.05.	KK Biologická olympiáda kategorie D	66
27.05.	OK Pythagoriáda pro 5. ročník ZŠ	43
27.05.	OK Pythagoriáda pro 6. - 8. ročník ZŠ a víceletá gymnázia	110
Celkem		4422

Zdroj: DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE MĚLNÍK.

Zpráva o činnosti střediska volného času za rok 2012 - 2013. Mělník, 2013.

Zájmová činnost organizace DDM Mělník získala celkové hodnocení 1,3. Tabulka s hodnocením zájmové činnosti je přílohou č. 6 této diplomové práce.

4.3. Strategická analýza Domu dětí a mládeže Mělník

V následující části práce bude provedena strategická analýza Domu dětí a mládeže Mělník. Strategická analýza organizace se zabývá analýzou vnějšího prostředí, která bude rozdělena na analýzu makro okolí a mikro okolí a dále obsahuje analýzu vnitřního prostředí. Výstupy provedených analýz budou sloužit jako podklad pro vytvoření SWOT analýzy organizace, což nám umožní určit silné a slabé stránky a příležitosti a hrozby DDM Mělník. Na základě těchto informací bude vytvořena SWOT matice, díky níž bude možné navrhnout strategie vedoucí k zlepšení činnosti organizace.

4.3.1. Strategická analýza vnějšího prostředí

Vnějším prostředím organizace je myšleno vše, co se nachází mimo ni. Ve vnějším prostředí lze nalézt faktory, které svým působením mohou vytvářet

nové příležitosti pro organizaci, ale stejně tak se může jednat o hrozby, které mohou organizaci potenciálně hrozit. Aby mohla být provedena analýza vnějšího prostředí, je potřeba vymezit relevantní prostředí a faktory, které by mohly organizaci ovlivnit.

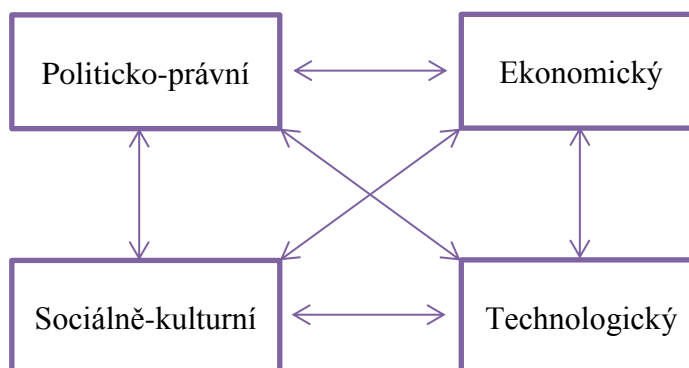
4.3.1.1. Strategická analýza makro okolí

Analýza makro okolí se zabývá pouze faktory působícími na organizaci na makro úrovni. Makro okolí je v tomto případě ucelený politický, sociální, technologický a ekonomický rámec. Analýza makro okolí bude provedena STEP analýzou, díky které můžeme efektivně zhodnotit, jaký vliv má globální prostředí¹ na organizaci. Smyslem STEP analýzy je „formulovat odpovědi na následující otázky:

1. Které z vnějších faktorů mají vliv na podnik?
2. Jaké jsou možné účinky těchto faktorů?
3. Které z nich jsou v blízké budoucnosti nejdůležitější?

ve vzájemně se ovlivňujících segmentech vnějšího prostředí znázorněných ve schématu.“⁶²

Schéma č.2 – Vzájemně se ovlivňující segmenty vnějšího prostředí

⁶² TICHÁ, Ivana a Jan HRON. *Strategické řízení: Strategická analýza vnější prostředí*. Vyd. 1. Praha: Provozně ekonomická fakulta ČZU v Praze ve vydavatelství Credit, 2002, s. 21. ISBN 978-80-213-0922-7.

Politicko-právní segment

Politicko-právními faktory jsou ty, které mají souvislost s přerozdělováním moci mezi občany a spadá sem i jednání vlád, ať už místních, tak zahraničních. Předmětem tak může být např. ochrana životního prostředí, pracovní právo, ochrana spotřebitele apod.

Faktory, které by mohly ovlivňovat činnost DDM Mělník, jsou:

- Spolufinancování DDM Mělník zřizovatelem organizace – činnost příspěvkové organizace je upravena zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů a zákonem č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, který ukládá příspěvkové organizaci přímou vazbu na zřizovatele. Podle tohoto zákona má zřizovatel organizace právo určovat organizaci předmětnou činnost, spolufinancovat její činnost a provádět kontrolu hospodaření. Každoročně je příspěvková organizace povinna předložit zřizovateli žádost o dotaci, kterou připravuje ekonomka organizace a musí při sestavování žádosti brát v potaz valorizaci, případné zvyšování DPH, rozšiřování nabídky zájmových útvarů, údržbu objektu apod. Následně probíhá řízení, během kterého si musí DDM Mělník své požadavky zdůvodnit a poté ve většině případů dochází k dohodě mezi organizací a zřizovatelem.
- Vzdělávací programy – Pedagogičtí pracovníci jsou na základě § 24 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, povinni po dobu výkonu své pedagogické činnosti dále se vzdělávat, čímž obnovují, udržují a doplňují kvalifikaci. Jak je uvedeno ve výroční zprávě DDM Mělník, „v průběhu školního roku pracovníci v rámci DVPP absolvují odborné semináře a přednášky zaměřené na rozvoj odborných, pedagogických, psychologických a manažerských znalostí a dovedností pořádaných zejména vzdělávacími

institucemi NIDM, VISK, ASCS ČR, AZ centrum, aj.⁶³ Ve školním roce 2012/2013 činily náklady na DVPP 27.198 Kč.

- Požadavky na vzdělání pedagogických pracovníků – předpoklady a požadavky pro výkon funkce pedagogického pracovníka jsou upraveny zákonem č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, který nabytl účinnosti dnem 1. ledna 2005, kde se v §3 odst. 1 písm. b) stanoví, že pedagogickým pracovníkem může být ten, kdo má odbornou kvalifikaci pro přímou pedagogickou činnost, kterou vykonává. Ve stejném zákoně se v § 32 uvádí, že fyzická osoba nesplňující předpoklad podle § 3 odst. 1 písm. b), může vykonávat přímou pedagogickou činnost po dni nabytí účinnosti zákona nejdéle po dobu 5 let, tedy do 31. prosince 2010, pokud v této době nezačnou studium, kterým potřebný předpoklad získá, a toto studium úspěšně ukončí. 1. ledna 2010 nabytl účinnosti předpis č. 422/2009 Sb., Zákon, kterým se mění zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který tento termín pro získání potřebné kvalifikace posouvá na 31. prosince 2014. Pokud si do tohoto data svou odbornou kvalifikaci pedagogický pracovník nedoplňuje, nebude moci tuto činnost vykonávat a organizace bude nucena si najít na jeho místo nového pracovníka. V DDM Mělník se tento problém aktuálně týká 2 pracovníků bez dostatečného pedagogického vzdělání. Dle informací MŠMT ČR 21. května 2014 „kabinet jednohlasně schválil novelu zákona o pedagogických pracovnících, která umožní od ledna 2015 udělení výjimek pro některé tzv. nekvalifikované pedagogy.“ Podle ministra školství Marcela Chládky by bez přijetí této novely mohlo v některých regionech dojít na začátku roku 2015 k totálnímu kolapsu školství, jelikož ve školství je stále zaměstnán celkem vysoký počet pedagogických pracovníků bez dostatečné odborné kvalifikace.“ Na školách tak budou moci od ledna

⁶³ DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE MĚLNÍK. *Zpráva o činnosti střediska volného času za rok 2012 - 2013*. Mělník, 2013

příštího roku zůstat například tzv. nekvalifikovaní učitelé starší 55 let s minimálně dvacetiletou praxí, za určitých podmínek také rodilí mluvčí pro výuku cizích jazyků, odborníci z řad aktivních umělců, trenérů a tzv. nekvalifikovaní učitelé v případech, že ředitel školy prokazatelně na daný předmět kvalifikovaného učitele zajistit nemůže. Všichni ostatní by měli do konce roku alespoň zahájit studium pro získání řádné pedagogické kvalifikace.⁶⁴

- Daňová politika – stejně jako většina odvětví a činností ve státě, i činnost příspěvkových organizací je ovlivněna daňovou politikou. Sazba DPH je upravena zákonem č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty a téměř každý rok se sazby DPH mění. Např. v roce 2010 a 2011 byla snížená sazba 10% a základní 20%, v roce 2012 se snížená sazba zvedla na 14% a základní zůstala beze změny, v roce 2013 se snížená sazba zvedla na 15% a základní na 21% a tomu tak zůstalo i v roce 2014.⁶⁵ Zvyšování DPH má samozřejmě vliv na výdaje spojené s provozováním zájmových kurzů, jako je nákup materiálu na tvoření, sportovních a učebních pomůcek, vybavení učeben, aj., ale DDM Mělník se snaží ceny zápisného do kurzů nezvyšovat anebo pouze minimálně.

Ekonomický segment

Ekonomickými faktory jsou faktory související s peněžními toky, toky zboží a služeb, stejně jako s toky informací a energií. Analýza se tak může zabývat zkoumáním životních cyklů podniku, úroků, cen, inflace, nezaměstnanosti, vývoje DPH či HDP, výši průměrných mezd, apod.

Faktory, které by mohly ovlivňovat činnost DDM Mělník, jsou:

⁶⁴ *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: Tiskové zprávy* [online]. 2014 [cit. 2014-07-25]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/vlada-schvalila-vyjimky-pro-tzv-nekvalifikovane-pedagogy?highlightWords=zah%C3%A1jit+studium>

⁶⁵ Srovnej s *Účetní kavárna: Sazby daně z přidané hodnoty* [online]. 2014 [cit. 2014-07-25]. Dostupné z: <http://www.ucetnikavarna.cz/uzitecne-tabulky/sazby-dane-z-pridane-hodnoty/>

- Stoupající ceny energií – činnost organizace je ovlivněna také růstem cen elektřiny, vodného a stočného. Největší energetickou položku v rozpočtu tvoří energie elektrická. Podle webu Cenyenergie.cz, který se zabývá kompletním srovnáváním cen elektřiny a plynu, nedošlo ke zvýšení cen elektřiny již minimálně osmnáct měsíců. To je způsobeno především získanými dotacemi na obnovitelné zdroje, ekonomickou krizí, silným konkurenčním bojem a také díky politice Energetického regulačního úřadu.⁶⁶ Naopak ceny vodného a stočného se pravidelně zvyšují začátkem každého nového roku. Dle informací Českého statistického úřadu je průměrná cena za 1 kubík vody 77,66 Kč, což činí 2,6% navýšení průměrné ceny oproti roku 2013. DDM Mělník odebírá vodu od společnosti Středočeské vodárny. Tato společnost si v roce 2013 účtovala za vodné a stočné 87,64 Kč za kubík. V roce 2014 se tato cena zvýšila na 91,09 Kč s tím, že „základním důvodem nárůstu ceny vodného a stočného pro rok 2014 je požadavek vyššího nájemného od provozovatele Středočeské vodárny“.⁶⁷
- Nezaměstnanost v okrese Mělník – Vzhledem k tomu, že převážná část klientů navštěvujících zájmové útvary DDM Mělník jsou děti a mládež, kteří nejsou výdělečně činní a jsou závislí na finančních možnostech svých rodičů a další významnou část návštěvníků tvoří lidé v ekonomicky aktivním věku, může být důležitým faktorem ovlivňujícím činnost DDM i nezaměstnanost obyvatel v místě, kde se organizace nachází. Dá se totiž předpokládat, že pokud jsou rodiče klientů či sami klienti nezaměstnaní, snižuje se jejich možnost a ochota hradit náklady spojené s vykonávanou činností v DDM Mělník. Vzhledem k tomu, že příspěvková organizace získává dotace na svou činnost i podle počtu docházejících klientů, každá ztráta klientů pro ni

⁶⁶ Srovnej s *CenyEnergie* [online]. 2014 [cit. 2014-08-01]. Dostupné z: <http://www.cenyenergie.cz/cena-elektriny-a-plynu-pro-domacnosti-zdrazila-naposledy-pred-18-mesici/>

⁶⁷ *Středočeské vodárny: Ceny vodného a stočného* [online]. 2014 [cit. 2014-08-01]. Dostupné z: <http://www.svas.cz/vodne-a-stocne-v-roce-2014.html>

znamená i ztrátu financí. V následující tabulce je uveden průměrný podíl nezaměstnaných osob v okrese Mělník.

*Tabulka č.8 – Průměrný podíl nezaměstnaných osob v okrese Mělník
v letech 2011 - 2013*

Průměrný podíl nezaměstnaných v roce 2011	Průměrný podíl nezaměstnaných v roce 2012	Průměrný podíl nezaměstnaných v roce 2013
6,52%	6,55%	7,62%

Zdroj: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Veřejná databáze: Průměrný podíl nezaměstnaných osob podle okresů ČR* [online]. 2014 [cit. 2014-08-01].

Dostupné z:

http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=PRA6010PC_OK&&kapitola_id=924

Z výše uvedené tabulky je zřejmé, že v letech 2011 a 2012 byla průměrný podíl nezaměstnaných v mělnickém okrese téměř shodný, ale v roce 2013 došlo k mírnému nárůstu o více než 1%. Nelze však tvrdit, že by tento nízký nárůst nezaměstnanosti v okrese Mělník ovlivnil návštěvnost DDM Mělník.

- Průměrná mzda ve Středočeském kraji – Zájem o nabídku služeb DDM Mělník ovlivňuje také kupní síla domácností, která se odvíjí od příjmu domácností tvořených převážně mzdou. „V 1. čtvrtletí 2014 byla průměrná hrubá měsíční mzda ve Středočeském kraji 24 412 Kč a v porovnání se stejným obdobím loňského roku se zvýšila o 849 Kč, což představovalo meziroční nárůst o 3,6 %. Výší průměrné mzdy se Středočeský kraj řadí na druhé místo za Hl. m. Prahu.“⁶⁸ Vzhledem k tomu, že okres Mělník je územně řazen do Středočeského kraje, lze

⁶⁸ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Průměrná hrubá měsíční mzda ve Středočeském kraji* [online]. 2014 [cit. 2014-08-01]. Dostupné

z: http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/prumerna_hrub_a_mesicni_mzda_v_1_ctvrtlet_i_2014

řící, že výše průměrné mzdy obyvatel v okrese Mělník je na velmi vysoké úrovni a je tedy značný předpoklad toho, že klienti navštěvující DDM Mělník nebo případní noví klienti mají dostatek financí k úhradě zájmových kroužků a služeb nabízených DDM Mělník a jsou ochotni za ně platit.

Sociálně-kulturní segment

Zahrnuje v sobě faktory, které souvisejí s životy lidí a jejich životními hodnotami. Předmětem prováděné analýzy poté může být vzdělání, trávení volného času, pracovní návyky, přerozdělování příjmů apod.

Faktory, které by mohly ovlivňovat činnost DDM Mělník, jsou:

- Způsob trávení volného času dětí a mládeže – V poslední době se trávení volného času dětí a mládeže dočkalo velkého rozvoje. Rozšířila se nabídka zájmových útvarů a organizací, které zájmové vzdělávání pro děti a mládež, a také dospělé, nabízejí. Kladně lze hodnotit i způsob života lidí, kteří více dbají na zdravý životní styl, více se zajímají o sport i různé výtvarné činnosti. Nelze však říci, že by v dnešní době uměli všichni svůj volný čas využívat smysluplně. Stále jsou lidé, kteří svůj volný čas neumějí anebo nechtějí smysluplně využívat. Velkou nevýhodou dnešní doby je, v souvislosti se smysluplným trávením volného času, rozvíjející se moderní technologie, především počítače, sociální sítě, herní konzole, „chytré“ mobilní telefony apod. Z různých výzkumů totiž vyplývá, že tato moderní virtuální technologie odsouvá skutečný život až na druhou kolej a děti radši tráví většinu svého volného času právě hraním her, telefonováním či komunikací na sociálních sítích, než aby se věnovaly např. sportu nebo kreativní činnosti. Z výzkumu životního stylu žáků provedeného v roce 2013 Českým zdravotnickým fórem vyplynulo, že se stoupajícím věkem žáků

se jejich zájmy přesouvají od zájmových kroužků a sportu nikoli k televizi, která je většinou z nich dostupnější, ale právě k počítačům, notebookům či tabletům, konkrétně sociálním sítím, a také méně času tráví se svými rodiči. Výzkum poukazuje také na to, že např. v hl. m. Praze během víkendu stráví žáci nadprůměrně času v obchodních centrech, žáci na Vysočině jsou nejčastěji sami doma a žáci ve Středočeském kraji tráví většinu víkendů s rodiči na chatě.⁶⁹

- Vývoj počtu obyvatelstva v okrese Mělník a vývoj počtu obyvatelstva ve věku 6 – 18 let – DDM Mělník svou činnost zaměřuje zejména na děti a mládež ve věku od 6 do 18 let a právě tato skupina klientů navštěvuje DDM Mělník nejčastěji a v největším počtu. V následující tabulce je uveden vývoj celkového počtu obyvatel v okrese Mělník a obyvatel ve věku od 6 do 18 let od roku 2009 do roku 2013. Počet obyvatel je uváděn vždy k poslednímu dni roku.

Tabulka č.9 – Vývoj počtu obyvatel v okrese Mělník a obyvatel ve věku od 6 do 18 let v letech 2009 – 2013

ROK	Počet obyvatel v okrese Mělník	Počet obyvatel ve věku od 6 do 18 let v okrese Mělník
2009	101 330	21 164
2010	102 628	21 178
2011	104 169	21 501
2012	104 148	21 530
2013	104 151	21 432

Zdroj: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Veřejná databáze: Pětileté věkové skupiny v okresech [online]. 2014 [cit. 2014-08-03]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=DEM0050PU_OK&vo=tabulka&kapitola_id=19

⁶⁹ Srovnej s ČESKÉ ZDRAVOTNICKÉ FÓRUM. Výzkum životního stylu žáků: Trávení volného času [online]. 2013 [cit. 2014-08-03]. Dostupné z: <http://czf.cz/clanek/zsz-volnycas>

Dle dostupných dat je zřejmé, že až na mírný pokles v roce 2012, se počet obyvatel v okrese Mělník pravidelně zvyšuje. Stejná situace je v mělnickém okrese také v kategorii obyvatel ve věku 6 až 18 let, kde počet obyvatel každým rokem mírně stoupá. Tato situace je pro DDM Mělník příznivá jak z hlediska možného příchodu nových klientů, tak z hlediska poskytování nabízených služeb ve stejném nebo větším rozsahu.

- Vývoj počtu žáků a studentů docházejících do ZŠ a SŠ v Mělníce – mezi klienty nepatří pouze děti a mládež bydlící přímo v městě Mělník, ale také ti, kteří do města dojíždějí za studiem a tedy celkově žáci a studenti mělnických základních a středních škol. V následující tabulce je uveden počet žáků a studentů navštěvujících ZŠ a SŠ v městě Mělník v letech 2010 - 2013.

Tabulka č. 10 - Počet žáků a studentů navštěvujících ZŠ a SŠ v městě Mělník v letech 2010 – 2013

Škola	Počet studentů – škol. rok 2010/2011	Počet studentů – škol. rok 2011/2012	Počet studentů – škol. rok 2012/2013
ZŠ Jindřicha Matiegky	449	457	480
ZŠ Jaroslava Seiferta	448	462	470
Integrovaná střední škola technická	410	398	346
SŠ Česká zahradnická akademie Mělník	235	231	226

Zdroj: Výroční zprávy výše uvedených školských zařízení

Z výše uvedené tabulky je zřejmé, že počet žáků základních škol v Mělníce každým rokem mírně stoupá, zatímco počet studentů středních škol naopak klesá. U uvedených středních škol se dá úbytek studentů přisuzovat jejich zaměření. V dnešní době jsou u studentů středních škol oblíbené především humanitní a ekonomické obory, za kterými musí dojíždět do jiných měst, jelikož školy s takovýmto zaměřením se v městě Mělník nenacházejí. Snižování počtu studentů SŠ je pozvolné a vyrovnává ho narůstající počet žáků ZŠ, kteří jsou častějšími návštěvníky DDM Mělník, než studenti SŠ. Dá se předpokládat, že tento faktor v nejbližší době nebude ohrožovat činnost DDM Mělník.

Technologický segment

Týká se faktorů souvisejících s nějakým výrobním, materiálovým či procesním vývojem a také know-how. Předmětem prováděné analýzy poté mohou být např. nové objevy, změny v technologii, vynálezy apod.

Faktory, které by mohly ovlivňovat činnost DDM Mělník, jsou:

- Komunikační technologie dnešní doby – jak je uvedeno výše, moderní komunikační technologie, tedy především internet a různé přístupy k němu jsou v dnešní době velmi významným způsobem komunikace a zdrojem informací a dnešní děti, mládež, dospělí i senioři internet využívají v mnohem větší míře, než tomu bylo kdysi. Proto přizpůsobení se dnešní době může být pro organizaci velkým přínosem. A to ať už poskytováním informací o organizaci na internetu, on-line komunikací s klienty nebo sledování nových trendů pedagogickými pracovníky.

4.3.1.2. Strategická analýza mikro okolí

Analýza mikro okolí je analýzou vlivů prostředí odvětví, která klade důraz na konkurenční prostředí. Důležitým krokem v této analýze je vymezení relevantního odvětví, což je v našem případě skupina organizací poskytujících na trhu stejné služby, tedy především zájmové vzdělávání. Pro provedení analýzy mikro okolí je nejvhodnější provést analýzu konkurence odvětví podle Porterova modelu znázorňujícího působení a charakteristiky pěti základních sil – nová konkurence, dodavatelé, odběratelé, potenciální substituty a stávající konkurence.⁷⁰

Ohrožení ze strany nových konkurentů

DDM Mělník fungující jako státní příspěvková organizace je školské zařízení zřízené a podporované Krajským úřadem v Praze a o jeho podporu se stará také město Mělník. Je tedy velmi nepravděpodobné, že by Krajský úřad v Praze nebo město Mělník zřizovali organizaci se stejným nebo velmi podobným zaměřením. Potenciální ohrožení by mohlo vzniknout založením nestátní neziskové organizace, jejíž vznik je státem v omezené míře regulován zákonem č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, kdy samotné vstoupení na trh není pro organizaci nijak složité, složité je však financování její činnosti, kdy činnost organizace je závislá na příspěvcích a darech. Lze tedy předpokládat, že DDM Mělník není ohrožen vznikem takové nestátní neziskové organizace.

⁷⁰ Srovnej s TICHÁ, Ivana a Jan HRON. *Strategické řízení: Strategická analýza - vnější prostředí*. Vyd. 1. Praha: Provozně ekonomická fakulta ČZU v Praze ve vydavatelství Credit, 2002, 235 s. ISBN 978-80-213-0922-7

Vyjednávací síla dodavatelů

Činnost DDM Mělník, díky rozličným aktivitám, vytváří potřebu a nutnost mít hned několik dodavatelů. Na samotný provoz organizace mají největší vliv dodavatelé energií a dodavatelé prostor. Dodavatelem elektřiny pro DDM Mělník je již dlouhou dobu firma ČEZ, a.s., dodavatelem vody jsou Středočeské vodárny, a.s. a dalším dlouhodobým dodavatelem je Telefonica O2, která však nedodává své služby přímo DDM Mělník, ale zřizovateli organizace Krajskému úřadu v Praze, který DDM Mělník tyto služby zprostředkovává.

Dodavatelem hlavních prostor, ve kterých DDM Mělník vykonává svou činnost, je Městský úřad Mělník, který organizaci budovu za symbolickou cenu pronajímá. Pokud by se Městský úřad Mělník rozhodl dále budovu organizaci nepronajímat, pro DDM Mělník by to mohlo být likvidační, vzhledem k tomu, že v městě Mělník se v současné době nenacházejí žádné jiné prostory, které by byly pro činnost DDM Mělník vhodné. Pozice Městského úřadu Mělník jako dodavatele prostor je tedy vůči DDM Mělník velmi silná. Organizace vykonává všechny své činnosti, které jsou klientům poskytovány za úplatu, v objektu organizace. Činnosti, které jsou vykonávány mimo tento objekt, jako jsou např. sportovní utkání a turnaje ZŠ, jsou vykonávány v tělocvičnách a na hřištích školských zařízení Středočeského kraje, které jsou spolupořadatelé těchto akcí a po DDM Mělník nevyžadují žádnou úplatu za poskytnutí těchto prostor. Vyjednávací síla těchto dodavatelů je malá, protože je i v jejich vlastním zájmu, aby se DDM Mělník na takovýchto akcích podílel a organizoval je.

V souvislosti s dodavateli bychom neměli opomenout ani dodavatele materiálu na činnost výtvarných kroužků a kancelářských potřeb. Podle ředitelky organizace, se DDM Mělník pro činnost v rámci výtvarných a zájmových kroužků snaží využívat zbytkové materiály, věcné dary od rodičů dětí navštěvujících zájmové kroužky DDM Mělník, věcné dary od sponzorů a také přírodní materiály, které jsou v okolí volně dostupné. DDM Mělník spolupracuje s firmou Activa Praha, která vystavuje výrobky

vzniklé na výtvarných kurzech v DDM Mělník a za to poskytuje organizaci věcné sponzorské dary, především kancelářské potřeby. Zbylý potřebný materiál a pomůcky nakupuje organizace tam, kde jsou zrovna nejvýhodnější. Organizace má jediného stálého dodavatele na materiál potřebný pro keramický kroužek.

Vyjednávací síla odběratelů

Vyjednávací síla odběratelů DDM Mělník je malá. Hlavními odběrateli jsou klienti zájmových kroužků, kteří jsou stálými členy DDM Mělník, a jejich počet každoročně stoupá, a klienti lekcí pro dospělé, kteří sice nejsou stálými členy, ale jejich počet lze meziročně považovat také za stálý až stoupající. Odběratelé služeb jsou také rozděleni do menších skupin odebírajících služby pouze částečně. DDM Mělník ve školním roce 2012/2013 nabízel 46 zájmových útvarů, které navštěvovalo celkem 510 účastníků, ale počet účastníků navštěvujících konkrétní jednotlivé kurzy se průměrně pohybuje v počtu 10 – 15 osob.⁷¹ Výhodou DDM Mělník je také poskytování takových zájmových a volnočasových aktivit, které v městě Mělník ani v blízkém okolí jiné organizace neposkytují.

Ohrožení substituty

„Čím snadnější je nahradit existující produkty substituty, tím méně atraktivní je dané odvětví.“⁷² V případě DDM Mělník poskytujícím organizované trávení volného času by substitutem neboli náhradníkem, mohlo být neorganizované trávení volného času, např. trávení volného času

⁷¹ Srovnej s DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE MĚLNÍK. *Výroční zpráva o činnosti střediska volného času DDM Mělník za rok 2012/2013*. Mělník, 2013

⁷² Srovnej s TICHÁ, Ivana a Jan HRON. *Strategické řízení: Strategická analýza - vnější prostředí*. Vyd. 1. Praha: Provozně ekonomická fakulta ČZU v Praze ve vydavatelství Credit, 2002, 235 s. ISBN 978-80-213-0922-7

doma nebo venku s přáteli. Jak jsem zde již uváděla, z výzkumu životního stylu žáků provedeného v roce 2013 Českým zdravotnickým fórem vyplynulo, že se stoupajícím věkem žáků se jejich zájmy přesouvají od zájmových kroužků a sportu k televizi, počítačům, notebookům či tabletům, konkrétně sociálním sítím.

Rivalita mezi existujícími podniky

V městě Mělník ani blízkém okolí se nenachází žádná jiná organizace typu DDM Mělník, která by nabízela stejný nebo velmi podobný rozsah nabídky služeb a činnosti jako nabízí právě DDM Mělník. Nacházejí se zde samozřejmě organizace, které lze považovat za konkurenci, ale jde především o organizace, které jsou převážně jednostranného zaměření. Mezi tyto organizace lze zahrnout:

- Rodinné centrum Kašpárek Mělník – Největším, i když slovo největším je v tomto případě přehnané, konkurentem v městě Mělník, v oblasti organizovaného trávení volného času poskytováním služeb zaměřených na děti a mládež i ostatní věkové kategorie, je Rodinné centrum Kašpárek. Tato organizace působí v Mělníce od roku 1999 a v průběhu let neustále rozšiřuje nabídku svých služeb. V oblasti zájmových kroužků pro děti nabízí centrum Kašpárek kroužek keramiky, tvořivý kroužek Pastelka, kurzy anglického jazyka pro děti ve věku 3-5 let a hudební školu YAMAHA. Dále je pro DDM Mělník konkurencí v oblasti cvičení pro dospělé, kde rodinné centrum Kašpárek nabízí cvičení jógy, cvičení pro zdraví a břišní tance pro začátečníky. Toto je pouze malý výčet činností a aktivit, které centrum nabízí. Jeho činnost se zaměřuje převážně na rodiny s malými dětmi a maminky na mateřské a rodičovské dovolené. Pro větší samostatné děti a mládež jsou vhodnější služby a aktivity nabízené DDM Mělník.⁷³

⁷³ Srovnej s *Rodinné centrum Kašpárek Mělník* [online]. 2014 [cit. 2014-08-05]. Dostupné z: <http://www.kasperek-melnik.cz/>

- MEKUC – Mělnické kulturní centrum o.p.s. – Tato organizace byla založena městem Mělník a od roku 2012 organizuje a zajišťuje činnost Masarykova kulturního domu Mělník, Městské knihovny Mělník, Turistického informačního centra a galerie a café Ve věži. DDM Mělník nejvíce konkurují aktivity pořádané v rámci Masarykova kulturního domu, který pořádá tvořivé dílny pro děti a jazykové kurzy pro děti i dospělé a také aktivity pořádané Městskou knihovnou, která pořádá také tvořivé dílny pro děti nebo kurzy počítačů pro seniory. Vše jsou to ale akce spíše nárazové a nepravidelné, což je výhoda pro DDM Mělník, který tyto akce nabízí pravidelně podle stanoveného časového rozvrhu a s větší časovou nabídkou.⁷⁴
- Dětský folklorní soubor JAROŠÁČEK MĚLNÍK – V městě Mělník působí již od roku 1994 a zájemcům nabízí výuku folklorních tanců na vlastní lidovou muziku. Členové souboru se pravidelně zúčastňují soutěžních přehlídek, pouličních vystoupení či vystoupení pro agentury a cestovní kanceláře. Vzhledem k tomu, že folklorní tance jsou velmi specifickou činností a DDM Mělník ani tuto činnost nenabízí, dá se mluvit o konkurenci pouze v souvislosti se samotnou výukou tance pro děti, který DDM Mělník nabízí.⁷⁵
- Tělovýchovná jednota TJ EMĚ Mělník – Největším konkurentem v oblasti sportu je pro DDM Mělník tělovýchovná jednota TJ EMĚ Mělník, která sídlí v blízkosti objektu DDM Mělník. TJ EMĚ Mělník nabízí zájemcům organizovanou sportovní činnost zaměřenou na házenou, basketbal, volejbal, judo, sportovní karate a turistiku. Tato činnost není zaměřena pouze na děti a mládež, ale i na dospělé. Díky

⁷⁴ Srovnej s *Mělnické kulturní centrum o.p.s.* [online]. 2014 [cit. 2014-08-05]. Dostupné z: <http://www.mekuc.cz/>

⁷⁵ Srovnej s *Dětský folklorní soubor Jarošáček Mělník* [online]. 2014 [cit. 2014-08-05]. Dostupné z: <http://www.jarosacek.cz/cs/o-nas/>

kvalitnějšímu vedení a pravidelnějšímu pořádání jednotlivých sportovních aktivit má TJ EMĚ Mělník oproti DDM Mělník výhodu.⁷⁶

- Základní umělecká škola Mělník – ZUŠ Mělník je příspěvkovou organizací školského typu nabízející studium přípravné, základní studium I. stupně, základní studium II. stupně a studium pro dospělé od 19 let a DDM Mělník konkuruje především v oblasti hudby a tance. V oblasti hudby nabízí ZUŠ Mělník výuku na 16 hudebních nástrojů a sólový či sborový zpěv, zatímco DDM Mělník má v nabídce pouze 3 hudební nástroje a sólový zpěv. V tanečním oboru nabízí ZUŠ Mělník výuku lidového, klasického i moderního tance s možností zapojení se do tanečních souborů působících při škole, DDM Mělník má nabídku tance vyrovnanou a má výhodu v kvalitním vedení tanečních kroužků o čemž svědčí i pravidelné úspěchy na tanečních soutěžích. Výhodou ZUŠ Mělník je její školní statut a komplexnější věnování hudbě. Žáci zde mohou absolvovat devítiletou školní docházku, která zahrnuje i hudební nauku a pravidelná vysvědčení, stejně jako na základní či střední škole.

⁷⁷

Je zřejmé, že mezi výše zmíněnými organizacemi nepanuje vysoká rivalita a soupeřivost, naopak při své činnosti v některých případech spolupracují. Velkou výhodou DDM Mělník je nabídka zájmových činností, které v městě Mělník ani blízkém okolí, nikdo jiný nenabízí, např. Fashion girls, Začínáme s patchworkem, Čarování v kuchyni, cvičení Trampolínky, Cheering nebo Zamat.

⁷⁶ Srovnej s *Tělovýchovná jednota TJ EMĚ Mělník* [online]. 2014 [cit. 2014-08-05]. Dostupné z: <http://web.quick.cz/tjeme/>

⁷⁷ Srovnej s *Základní umělecká škola Mělník* [online]. 2014 [cit. 2014-08-05]. Dostupné z: <http://www.zusmelnik.estranky.cz/>

4.3.2. Strategická analýza vnitřního prostředí

„Strategická analýza vnitřního prostředí směřuje k identifikaci zdrojů a kompetencí, které umožní budovat konkurenční výhodu a to relativně trvale.“⁷⁸ Organizace je úspěšná, pokud v ní dochází k souladu mezi jejími zdroji a vnějším prostředím. Díky strategické analýze vnitřního prostředí jsme schopni zpřesnit vnitřní zdroje organizace a odhadnout, jak se bude v budoucnosti vyvíjet. Pro analýzu vnitřního prostředí DDM Mělník jsem zvolila analýzu zdrojů a kompetencí, ve které se budu zabývat hmotnými zdroji, lidskými zdroji, finančními zdroji a nehmotnými zdroji. Pro provedení analýzy budou využity informace o již zhodnocovaných složkách DDM Mělník, kterým jsem se věnovala již v předchozí kapitole 4.2. Institucionální analýza Domu dětí a mládeže Mělník.

Hmotné zdroje

Hmotnými zdroji jsou myšleny např. budovy, zařízení nebo pozemky organizace. Budova, ve které DDM Mělník sídlí, je v majetku Městského úřadu Mělník, který objekt organizaci pronajímá za symbolickou cenu. Součástí objektu je bezbariérový vstup, venkovní terasa, krb a zařízení pro odpočinek a relaxaci. V objektu se nachází víceúčelový sál, deset kvalitně vybavených učeben, kanceláře pro zaměstnance, skladové místnosti a sociální zařízení. Při pořádání venkovních akcí využívá DDM Mělník přilehlý městský park.

Budova, ve které se DDM Mělník nachází se zdá vhodnou a dostačující pro provozování aktivit, které organizace nabízí. Menší nevýhodou je umístění objektu DDM Mělník, který se nachází v okrajové části města Mělník. Umístění v centru města by bylo samozřejmě výhodnější a přístupnější větší skupině klientů.

⁷⁸ MARGARISOVÁ, PH.D., Ing. Klára a Ing. Kateřina KURALOVÁ, PH.D. *Prezentace - Strategický management*. Praha, 2013

DDM Mělník klade velký důraz na to, aby byly učebny a volnočasové herny vybaveny kvalitním a potřebným materiálem a pomůckami pro učení a tvoření. Ve výtvarné klubovně, keramické dílně, kuchyňce, posilovně, kulečnickové klubovně, počítačové místnosti, video-učebně ani ve víceúčelovém sále tak nechybí bezprašné tabule, podnětná výzdoba, audiovizuální technika, moderní vybavení a přístroje pro jednotlivé aktivity.

Lidské zdroje

U lidských zdrojů se pro potřeby analýzy zdrojů věnujeme především jejich počtu a struktuře. DDM Mělník zaměstnává dvě skupiny pracovníků a to jak pracovníky interní, tak pracovníky externí. Aktuálně je v organizaci zaměstnáno 12 interních pracovníků, 5 pracovníků bez pedagogického vzdělání zajišťujících provoz organizace a 7 pracovníků s pedagogickým vzděláním. Vedle toho jsou zaměstnáváni externí pracovníci, jejichž počet se odvíjí od potřeby organizace a pohybuje se kolem 35 až 40 pracovníky ročně.

Odbornost pedagogického personálu je na vysoké úrovni. Ředitelka školy má magisterské vysokoškolské vzdělání, vedoucí ekonomického úseku má bakalářské vysokoškolské vzdělání, pět ze sedmi interních zaměstnanců s pedagogickým vzděláním splňuje podmínky zákona o pedagogických pracovnících na pedagogickou způsobilost, tři pracovníci mají vysokoškolské vzdělání a čtyři úplné středoškolské vzdělání s maturitou. Ve školním roce 2012/2013 měl DDM Mělník 32 externích pracovníků s převážně vysokoškolským vzděláním. Ke změnám mezi zaměstnanci dochází jen sporadicky a ze strany vedení DDM Mělník je kladen velký důraz na jejich vzdělávání. Ve školním roce 2012/2013 se pracovníci DDM Mělník zúčastnili odborných seminářů a přednášek, které byly zaměřeny na rozvoj jejich odborných, psychologických, pedagogických a manažerských znalostí. Tyto semináře a přednášky byly uspořádány vzdělávacími institucemi VIKS, NIDM,

AZ centrum, ASCS ČR, aj. Zaměstnanci DDM Mělník se dalšímu vzdělávání věnují i formou samostudia.⁷⁹

Vymezení kompetencí je v DDM Mělník vyřešeno liniovou organizační strukturou, kdy jsou dány jasné a pevné vazby mezi nadřízenými a podřízenými pracovníky. Nejvyšší funkci v organizaci vykonává ředitelka organizace. Jejimi podřízenými jsou vedoucí pedagogického úseku a vedoucí technicko – hospodářského úseku, které také mají své podřízené. V případě vedoucí pedagogického úseku to jsou interní a externí pedagogičtí pracovníci a v případě vedoucí technicko – hospodářského úseku je to referent majetkové správy, finanční referent, pokladník, správce sítě, školník a uklízečka.

Pracovníci organizace se pravidelně schází na poradách, jejichž systém v DDM Mělník funguje dobře a ředitelce tyto porady dávají možnost účinného řízení a zpětnou vazbu. Na poradách jsou řešeny převážně organizační a jiné záležitosti související s chodem organizace. Podle potřeby se konají porady vedoucích pracovníků, alespoň jedno do měsíce se konají pracovní porady interních zaměstnanců, průměrně dvakrát do roka se koná porada s externími zaměstnanci, a pokud to vyžaduje situace, porada s externími zaměstnanci může být řešena i individuálně.

V DDM Mělník jsou pravidelně prováděny kontroly vykonávaných činností interních i externích pracovníků. Tyto kontroly jsou vykonávány na základě a podle pravidel interního dokumentu Hospitace 2002/03. V případě, že jsou zjištěny nedostatky u činnosti interního zaměstnance, jsou řešeny na pracovní poradě interních zaměstnanců a pokud jsou zjištěny nedostatky u externího zaměstnance, jsou s ním řešeny převážně individuálně. Zásadní poznatky vycházející z provedené kontroly jsou uveřejněny ve výroční zprávě organizace.

⁷⁹ Srovnej s DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE MĚLNÍK. *Zpráva o činnosti střediska volného času za rok 2012 - 2013*. Mělník, 2013.

DDM Mělník používá, jako motivaci svých zaměstnanců, propracovaný systém hodnocení svých zaměstnanců. Tento systém je stanoven v platovém předpise, který je interním dokumentem organizace. Dle tohoto platového předpisu provádějí zaměstnanci vlastní sebehodnocení a svými nadřízenými jsou hodnoceni podle kritérií, např. příprava projektu, provedení projektu, samostudium, nadstandardní výkony apod. Takovéto hodnocení je prováděno přibližně dvakrát v průběhu školního roku a případné finanční odměny jsou zaměstnancům poskytovány z fondu odměn DDM Mělník poté, co žádost o poskytnutí odměn zaměstnancům DDM Mělník projde schvalovacím procesem zřizovatele organizace.⁸⁰

Finanční zdroje

Finanční zdroje představují jak vlastní tak cizí zdroje. Organizace DDM Mělník je příspěvkovou organizací, což znamená, že nebyla zřízena kvůli podnikání a dosahování zisků, ale proto, aby plnila své poslání a cíle. Na základě zřizovací listiny organizuje DDM Mělník hlavní a doplňkovou činnost.

Na hlavní činnost DDM Mělník jsou použity finance z rozpočtu zřizovatele, kterým je Krajský úřad v Praze, z dotací poskytnutých Městským úřadem Mělník, z vlastních příjmů, z doplňkové činnosti, z darů od sponzorů a grantů. Z poskytnutých dotací a příspěvků od Krajského úřadu v Praze hradí DDM Mělník především provozní náklady. Vlastní příjmy má organizace z nabízeného zájmového vzdělávání, které zájemcům poskytuje za úplatu. Tato úplatu je klienty placena před zahájením docházky do zájmového útvaru. Ve výjimečných případech může být úplata ředitelkou organizace rozdělena do dvou splátek, snížena nebo prominuta.

Další příjmy plynou DDM Mělník z doplňkové činnosti, kterou organizuje. V rámci této činnosti organizace nabízí občerstvení v objektu DDM Mělník a

⁸⁰ Srovnej s *Platový předpis DDM Mělník 2012/2013*. Mělník, 2012.

služby cestovní agentury. Občerstvení je poskytováno prostřednictvím bufetu v atriu objektu DDM Mělník s pravidelnou otevírací dobou v průběhu týdne a při víkendových akcích. V bufetu jsou nabízeny sladkosti, nealkoholické nápoje, káva a čaj. Služba je zajišťována 6 zaměstnanci a ve školním roce 2012/2013 měla tato služba 9500 uživatelů a denně ji využilo průměrně 50 osob. Cestovní agentura provozovaná DDM Mělník nabízí zejména tematické, kulturní a poznávací zájezdy. Nejčastěji jde o zájezd do divadla, zájezdy na výstavy a také tematické jednodenní výlety nebo zájezdy do zahraničí. Služby cestovní agentury zajišťuje 6 zaměstnanců a ve školním roce 2012/2013 měly služby cestovní agentury 360 uživatelů.

Aby DDM Mělník podpořil svou finanční stabilitu a měl možnost disponovat větším finančním obnosem, byl založen fond oprav a fond odměn. Finance do těchto fondů jsou odváděny z výnosů doplňkové činnosti DDM Mělník, kterou je provozování bufetu a cestovní agentury. Zisk z doplňkové činnosti je možné převést do fondu až rok od získání zisku a po schválení odvodu výnosů zřizovatelem organizace. Z fondu oprav jsou hrazeny drobné i větší opravy, které se vyskytnou v průběhu roku a které nejsou předem naplánovány, a tedy na ně nejsou určeny finance v rozpočtu organizace. Z fondu odměn jsou hrazeny zaměstnancům odměny na základě provedených hospitací a hodnocení v souladu s platovým plánem organizace. Pokud chce organizace čerpat finance z některého z fondů, musí o čerpání z fondu požádat svého zřizovatele, kterým je Krajský úřad v Praze. Ten ve schvalovacím řízení žádost schválí nebo zamítne. Tento postup je občas zdlouhavý, což je problém především u fondu oprav, kdy je potřeba ve většině případů finance čerpat bezodkladně, kvůli tomuto postupu to však není možné.

Nehmotné zdroje

Nehmotnými zdroji organizace může být např. marketingová činnost, způsob komunikace nebo know-how.

Propagaci své činnosti provádí DDM Mělník především prostřednictvím svých internetových stránek www.ddm-melnik.cz, prostřednictvím informačních letáků, prezentací své činnosti a nabídky služeb v měsíčníku Radnice, který vydává Městský úřad Mělník a také prezentací na sociální síti Facebook, kde má DDM Mělník založen svůj uživatelský profil. Na webových stránkách organizace jsou uvedeny všechny aktuální informace, informace o zájmových útvarech a klubech, plánované akce pro veřejnost, prázdninové akce a tábory, nabízené výukové programy, nabídka zájezdů do divadel, výletů a táborů, plánované i uskutečněné soutěže a semináře a také informace o doplňkové činnosti DDM Mělník.⁸¹ Dle mého názoru by mohly být webové stránky organizace vyhotoveny v modernějším provedení a seznam nabízených zájmových činností a útvarů by mohl být doplněn o podrobnější popis náplně jednotlivých činností. Informační letáky využívá DDM Mělník především pro prezentaci větších nepravidelných akcí pro širokou veřejnost. Do měsíčníku Radnice vydávaného Městským úřadem Mělník zasílá DDM Mělník pravidelně informace o průběhu uplynulých akcí i informace a akcích nadcházejících a svůj facebookový profil využívá především k uveřejňování fotografií z uskutečněných akcí a k prezentaci akcí plánovaných.

V oblasti komunikace dává DDM Mělník přednost moderní komunikaci prostřednictvím emailu a sociální sítě Facebook, ale samozřejmě pro komunikaci využívá i telefonní či osobní jednání. Je na každém, pro jaký druh komunikace s organizací se rozhodne.

Velkou výhodou DDM Mělník při práci s dětmi a mládeží jsou získané zkušenosti a postup práce. Aby mohlo mezi účastníky jednotlivých kurzů a jejich vedoucími docházet ke vzájemnému působení, navazování vztahů a zpětné vazbě, jsou zájmové útvary organizovány pro skupiny 10 – 15 členů. Velký důraz je kladen na tvorbu sociálních vztahů, prosazování vlastních

⁸¹ Srovnej s *Dům dětí a mládeže Mělník* [online]. 2014 [cit. 2014-08-05]. Dostupné z: <http://ddm-melnik.cz/>

názorů a respektu k ostatním. Tím, že vykonávaná činnost pomáhá získat dítěti nebo mladistvému určité dovednosti a znalosti a přináší mu citové vazby, dává mu pocit sounáležitosti a chuť účastnit se i jiných akcí pořádaných DDM Mělník, např. táborů, výletů nebo jiné zájmové činnosti.

Z provedené analýzy zdrojů lze konstatovat, že DDM Mělník má dvě hlavní specifické výhody, především to, že sídlí v dostačujícím a vyhovujícím objektu, který disponuje velkým multifunkčním sálem, kvalitním personálním zázemím a dostatečným množstvím učeben a kluboven, jež se organizaci podařilo kvalitně a moderně vybavit a v tomto snažení organizace pokračuje i nadále. Druhou velkou výhodou DDM Mělník je vysoká úroveň interního i externího pedagogického personálu rozdílného zaměření a jejich přiřazení podle oborů k jednotlivým zájmovým činnostem nabízením DDM Mělník.

4.3.3. SWOT analýza

„SWOT analýza je otevřeným hodnocením podniku a je velmi užitečným, pohotovým a snadno použitelným nástrojem k deskripci celkové situace podniku. Účelem této analýzy není určit jakýkoliv druh silných stránek, slabých stránek, příležitostí a ohrožení, ale zaměřit se na vyzdvížení těch, které mají strategický význam.“⁸²

Silné stránky DDM Mělník

- Budova, ve které DDM Mělník sídlí, je vhodná a dostačující k poskytování nabízených služeb,

⁸² TICHÁ, Ivana a Jan HRON. *Strategické řízení: Strategická analýza: Vnitřní prostředí*. Vyd. 1. Praha: Provozně ekonomická fakulta ČZU v Praze ve vydavatelství Credit, 2002, 235 s. ISBN 978-80-213-0922-7.

- možnost využívání rozlehlého městského parku, ve kterém se objekt DDM Mělník nachází,
- vysoká úroveň vzdělání a zkušeností pedagogického interního i externího personálu,
- stálá a pravidelná spolupráce s dostačujícím počtem interních i externích zaměstnanců vedoucích zájmové útvary,
- provozování doplňkové činnosti umožňující získání více financí na činnost organizace,
- určení jasných kompetencí jednotlivých pracovníků v organizaci,
- podpora dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků,
- motivování pracovníků vypracovaným systémem odměňování,
- kvalitní systém porad,
- kvalitní a moderní vybavení učeben a kluboven,
- nabídka činností, které nikdo jiný v městě Mělník ani blízkém okolí nenabízí,
- široká nabídka zájmových a sportovních činností pro dospělé a seniory.

Slabé stránky DDM Mělník

- Nedostačující finance poskytované na provoz organizace z rozpočtu zřizovatele organizace,
- zastaralé webové stránky organizace,
- chybějící prostory pro pořádání sportovních zájmových kroužků vyžadujících hřiště nebo tělocvičnu.

Příležitosti DDM Mělník

- Pravidelné využívání programů dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků,
- zvyšující se zájem o nabídku služeb cestovní agentury provozované DDM Mělník v rámci doplňkové činnosti organizace

- vysoká úroveň průměrné mzdy obyvatel Středočeského kraje, do kterého město Mělník spadá,
- ochota žáků do věku cca 12 let trávit svůj volný čas organizovanou činností v zájmových útvarech,
- postupný růst počtu obyvatel okresu Mělník a také počtu obyvatel okresu Mělník ve věku 6 – 18 let,
- postupný růst počtu žáků navštěvujících základní školy v městě Mělník.

Ohrožení DDM Mělník

- Novela zákona o pedagogických pracovnících účinná od 1. ledna 2015,
- konkurenční organizace v městě Mělník, především tělovýchovná jednota TJ EMĚ Mělník,
- stoupající ceny energií,
- postupná ztráta zájmu o navštěvování zájmového vzdělávání u mládeže ve věku od 13 až 15 let,
- postupné snižování studentů středních škol v městě Mělník,
- stoupající zájem dětí a mládeže o moderní komunikační technologie a trávení u nich více volného času, než tomu bylo dříve.

Nejvýznamnějšími silnými stránkami DDM Mělník je především vysoký počet interních a externích zaměstnanců s dostačujícím pedagogickým vzděláním, vyhovující zázemí organizace, kvalitně a moderně zařízené učebny a klubovny a také nabídka činností, které nikdo jiný v městě Mělník ani blízkém okolí nenabízí. Největší slabinou je nedostatek poskytovaných financí ze strany zřizovatele organizace a chybějící prostory pro pořádání sportovních zájmových útvarů. Největší příležitostí pro organizaci je přetrvávající zájem dětí do 12 let věku o trávení volného času organizovanou činností v zájmových útvarech a postupný rostoucí počet celkového obyvatelstva okresu Mělník, růst obyvatelstva okresu Mělník ve věku od 6 do 18 let a také růst počtu žáků navštěvujících základní školy v městě Mělník. Největší hrozbou pro organizaci je úpadek zájmu o organizované trávení volného času u dětí od cca 13 let věku

a jejich trávení volného času o samotě doma, u sociálních sítí nebo bezcílně venku s kamarády.

Na základě zjištěných faktorů byla vypracována SWOT matice, jejímž výstupem je navržení strategií, dle kterých by DDM Mělník mohlo postupovat a překonat tak své slabé stránky, minimalizovat nebo odstranit hrozby a využít silné stránky a příležitosti organizace.

Tabulka č.11 – SWOT matice DDM Mělník

	SLABÉ STRÁNKY	SILNÉ STRÁNKY
PŘÍLEŽITOSTI	<p><i>WO strategie</i></p> <p>Zajištění většího toku financí rozšířením nabídky služeb cestovní agentury DDM Mělník</p>	<p><i>SO strategie</i></p> <p>Rozšíření nabídky zájmových útvarů s činností zaměřenou na děti do cca 12 let věku</p>
OHROŽENÍ	<p><i>WT strategie</i></p> <p>Zajištění kvalitních a vyhovujících prostor pro pořádání pravidelných sportovních zájmových kroužků</p>	<p><i>ST strategie</i></p> <p>Rozšíření nabídky zájmových útvarů s činností zaměřenou na děti a mládež od cca 13 let věku</p>

Zdroj: vlastní

Strategie navržené na základě vytvořené SWOT analýzy a SWOT matice:

- Zajištění většího toku financí rozšířením služeb cestovní agentury DDM Mělník

- Zajištění kvalitních a vyhovujících prostor pro pořádání pravidelných sportovních zájmových kroužků
- Rozšíření nabídky zájmových útvarů s činností zaměřenou na děti do cca 12 let věku
- Rozšíření nabídky zájmových útvarů s činností zaměřenou na děti a mládež od cca 13 let věku

5 Zhodnocení výsledků výzkumu

Cílem práce, stanoveným v úvodu výzkumu, bylo provedení institucionální analýzy instituce Dům dětí a mládeže Mělník a na základě této analýzy zhodnotit, zda a v jaké míře instituce plní své stanovené cíle a jaké má DDM Mělník předpoklady a kvality pro nabízení volnočasových aktivit. Za účelem toho byl proveden terénní výzkum v DDM Mělník, na jehož základě bylo zjištěno, že organizace plní své poslání velmi dobře a kvalitně. Byla provedena institucionální analýza DDM Mělník a zhodnoceny všechny její oblasti. Na základě tohoto zhodnocení získala organizace za svou činnost průměrnou známku 1,3, což svědčí o výborném stavu organizace.

DDM Mělník se řídí interními dokumenty a směrnicemi, které jsou vesměs zpracovány pečlivě a svědomitě. Byly však nalezeny i drobné nedostatky, které bych organizaci doporučovala odstranit. Nedostatky se týkají především Školního vzdělávacího programu DDM Mělník, konkrétně by bylo dobré více rozpracovat kapitolu VI. Formy vzdělávání, kde by bylo vhodné podrobněji rozepsat formy poskytovaného zájmového vzdělávání, dále kapitolu X. Popis personálních podmínek by bylo vhodné doplnit o rozpis interních i externích zaměstnanců a přínosem by byli i podrobnější informace v kapitole XI. Popis ekonomických podmínek. Naopak kladně lze hodnotit propracovaný systém pracovních porad zaměstnanců organizace, kvalitní plán hospitací a zavedený systém odměňování pracovníků DDM Mělník.

DDM Mělník sídlí v objektu, který je majetkem Městského úřadu Mělník a ten ho organizaci pronajímá za symbolickou cenu. Po prozkoumání budovy mohu konstatovat, že tato budova je pro účely DDM Mělník vyhovující. Prostory v budově jsou čisté, svou výzdobou podněcují návštěvníky k odpočinku a relaxaci a zároveň je motivují k zájmové činnosti. Nevýhodou budovy je pouze částečný bezbariérový přístup a chybějící tělocvična pro konání sportovních zájmových

aktivit. Tento problém by vyřešila rekonstrukce objektu, ale vzhledem k tomu, že budova je v majetku města, není toto rozhodnutí v kompetenci DDM Mělník.

Vybavení vnitřních prostor, tedy atrií, multifunkčního sálu, učeben i kluboven je na skvělé úrovni, je kvalitní a moderní. Učebny jsou vybaveny vyhovujícím materiálem pro tvoření a učení a nepostrádají ani audiovizuální techniku a potřebné přístroje. Součástí každé učebny je také bezprašná tabule a podnětná a tematická výzdoba. Všechny prostory DDM Mělník splňují bezpečnostní, protipožární i hygienické předpisy. V zařízení a vybavení organizace jsem neshledala žádné nedostatky.

Finanční prostředky, které organizace získává od svého zřizovatele, z vlastní činnosti, doplňkové činnosti, od Městského úřadu Mělník a sponzorů, jsou organizací využívány účelně a hospodárně. I přesto, že se organizace snaží ve všech oblastech své činnosti šetřit a nakládat s financemi šetrně, neustále je ve své činnosti limitována nedostatkem financí. Výhodou DDM Mělník je provozování cestovní agentury v rámci doplňkové činnosti. Všechny nabízené tábory, zájezdy, výlety apod. jsou vždy plně obsazeny a organizace musí odmítat další zájemce. Doporučuji proto DDM Mělník rozšířit nabídku těchto služeb.

Pracovníci DDM Mělník jsou pro organizaci velkou výhodou. Převážně všichni interní i externí pedagogičtí pracovníci splňují odbornou a pedagogickou způsobilost, mají značné zkušenosti s prací s dětmi a mládeží a zabývají se výukou a vedením pouze těch zájmových útvarů, kterým rozumí a mají s nimi praxi. Díky sporadickému obměňování zaměstnanců, jsou již zaměstnanci s organizací sžiti a mezi nimi a jejich žáky vznikají pevné vazby založené na úctě, respektu a pocitu sounáležitosti. DDM Mělník také klade velký důraz na další vzdělávání pedagogických pracovníků. V této oblasti nemám DDM Mělník co vytknout.

V rámci zájmové činnosti nabízí DDM Mělník velké množství rozličných zájmových kroužků, jak kreativních, výukových tak sportovních. Tyto činnosti jsou nabízeny v rámci pravidelné činnosti, činnosti příležitostné a spontánní. Největší

počet klientů DDM Mělník tvoří děti do cca 12 let věku, které převážně navštěvují kroužky v rámci pravidelné činnosti a poté klienti starší 18 let věku navštěvující spontánní činnost, převážně sportovní aktivity. DDM Mělník by se měl věnovat i věkové kategorii žáků od 13 let věku, kteří však vyžadují jiné zájmové aktivity, než které organizace momentálně nabízí. Doporučuji DDM Mělník provést výzkum mezi žáky a mladistvými této věkové kategorie, nejlépe na 2. stupni základních škol a na středních školách, který by organizaci pomohl zjistit, o jaké zájmové aktivity by měli zájem a případně tyto aktivity zahrnout do své nabídky zájmových činností.

Druhým cílem výzkumu bylo provést strategickou analýzu instituce Dům dětí a mládeže Mělník. V této analýze jsem se zabývala analýzou vnějšího a vnitřního prostředí a na základě zjištěných informací byla provedena SWOT analýza, která pomohla určit silné a slabé stránky organizace a také její příležitosti a hrozby. Výstupem provedené SWOT analýzy je poté SWOT matice, díky které jsem navrhla čtyři strategie, dle kterých by se mohla organizace řídit a zlepšit tak své fungování.

Prvním návrhem je „Zajištění většího toku financí rozšířením nabídky služeb cestovní agentury DDM Mělník“. Organizace by tak využila příležitost velkého zájmu o již nabízené služby cestovní agentury DDM Mělník a navýšením nabídky služeb by došlo k překonání slabé stránky, kterou je nízký a nedostatečný příjem finančních prostředků na činnost organizace.

Druhým návrhem je „Zajištění kvalitních a vyhovujících prostor pro pořádání pravidelných sportovních zájmových kroužků“. Nejslabší stránkou organizace je absence prostor pro pořádání sportovních zájmových kroužků vyžadujících hřiště nebo tělocvičnu. Tím, že by se DDM Mělník takové prostory podařilo zajistit, bylo by minimalizováno nebo odstraněno ohrožení ze strany tělovýchovné jednoty TJ EMĚ Mělník, která je v oblasti sportu největším konkurentem DDM Mělník a to by mělo také vliv na přísun nových klientů a rozšiřovalo by to možnosti organizace.

Mým třetím návrhem je „Rozšíření nabídky zájmových útvarů s činností zaměřenou na děti do cca 12 let věku“. Nejsilnější stránkou organizace je její velký počet kvalitních pedagogických pracovníků. Díky tomu by mohla využít příležitosti, která se nabízí v zájmu dětí a žáků do 12 let věku, trávit volný čas organizovanou činností v zájmových útvarech.

Čtvrtým návrhem je „Rozšíření nabídky zájmových útvarů s činností zaměřenou na děti a mládež od cca 13 let věku“. Jak je uvedeno výše, organizace má velkou výhodu ve vysokém počtu kvalitních pedagogických pracovníků a zavedení nových zájmových útvarů by tedy pro ni nemělo představovat problém. Problém však pro organizaci představuje trend dnešní doby, kdy děti od 13 až 15 let přesouvají své zájmy od smysluplného trávení volného času k trávení času doma, u televize či počítače nebo bezcílnému trávení času venku s kamarády. Pokud by DDM Mělník vhodně rozšířil nabídku svých služeb o zájmové činnosti zaměřené na děti a mládež ve věkové kategorii 13 až 18 let, je velká pravděpodobnost, že by si udržel své stálé klienty a nalákal nové.

6 Závěr

Ve své diplomové práci na téma „Instituce pro trávení volného času mládeže do 18 let“ jsem se zabývala především činností vybrané instituce, kterou byl Dům dětí a mládeže Mělník. Cílem instituce je učení svých klientů tomu, jak správně využívat volný čas, rozvíjet se, učit se novým věcem, získávat zkušenosti, spolupracovat v kolektivu a přizpůsobit se kolektivu i prostředí, ve kterém žijí. Jedním z cílů této diplomové práce bylo zjistit, zda Dům dětí a mládeže Mělník plní své cíle a poslání. Druhým cílem práce bylo zjistit, jaké má Dům Děti a mládeže Mělník předpoklady a kvality pro nabízení volnočasových aktivit.

V úplném začátku práce byl popsán výzkumný záměr, byly stanoveny cíle práce a popsána metodika, která byla použita k dosažení stanovených cílů. V teoretické části práce byl nejdříve podrobně rozebrán pojem volný čas, jeho vznik a vývoj ovlivněný různými faktory, popsány různé pohledy na volný čas a také byla popsána výchova mimo vyučování. V další kapitole jsem se věnovala dětem a mládeži jako sociální skupině, podrobněji jsem rozebrala pojmy dítě a mládež, jsou zde popsány jednotlivé způsoby trávení volného času dětmi a mládeží a také nesprávné využívání volného času. V následující části jsou rozebrány jednotlivé instituce pro trávení volného času rozdělené podle typů do školských zařízení pro zájmové vzdělávání, školských výchovných a ubytovacích zařízení a dalších subjektů pracujících s dětmi a mládeží. V závěrečné podkapitole teoretické části jsem se věnovala konkrétním volnočasovým institucím pro využití volného času v městě Mělník. Tyto instituce jsem pro lepší přehlednost rozdělila na sportovní zařízení, kulturní zařízení a zájmová zařízení pro trávení volného času. Již v této části se podrobně zmiňuji o Domu dětí a mládeže Mělník, kterým se zabývá celá následující část diplomové práce.

Druhou částí diplomové práce je část praktická. V této části byl stanoven výzkumný problém a následně byla provedena institucionální analýza Domu dětí a

mládeže. V této analýze jsem se věnovala oblasti norem, zásad a směrnic, nemovitému majetku, zařízení a vybavení organizace, ekonomice organizace, personálním podmínkám a nabízené zájmové činnosti v organizaci. Každá z těchto oblastí byla po prozkoumání ohodnocena klasifikačním hodnocením jako ve škole. V následující kapitole jsem provedla strategickou analýzu Domu dětí a mládeže. Tato analýza byla rozdělena na analýzu vnějšího a vnitřního prostředí a analýza vnějšího prostředí byla ještě rozdělena na analýzu makro a mikro okolí. Analýza makro okolí byla provedena pomocí STEP analýzy, k analýze mikro okolí jsem využila Porterův model pěti hybných sil a pro provedení analýzy vnitřního prostředí byla použita analýza zdrojů a kompetencí. Na základě takto získaných informací jsem provedla SWOT analýzu, jejímž výstupem byla SWOT matice. Ta mi umožnila navrhnout organizaci strategie, kterými by se mohla řídit při své činnosti.

Mohu konstatovat, že cíle, které jsem si stanovila v úvodu práce, byly splněny. Výzkumem jsem zjistila, že instituce Dům dětí a mládeže Mělník plní své cíle a poslání a také má vhodné předpoklady pro poskytování volnočasových aktivit a to na vysoké úrovni. Na základě provedeného hodnocení jednotlivých oblastí instituce je zřejmé, že DDM Mělník provádí svou práci kvalitně a zodpovědně, dbá na dodržování a plnění dokumentů a směrnic, které jeho činnost ovlivňují, zodpovědně pečuje o budovu, ve které sídlí, pravidelně modernizuje a obměňuje vnitřní prostory sloužící k zájmové činnosti, účelně a hospodárně hospodaří se získanými finančními prostředky, má dostatečný počet kvalitních pedagogických pracovníků a svým klientům nabízí širokou nabídku kvalitních zájmových činností rozličného zaměření.

V městě Mělník, kde instituce sídlí, ani v blízkém okolí nemá DDM Mělník většího konkurenta, který by jej významněji ohrožoval a není velký předpoklad toho, že by na trh někdo takový v nejbližší době vstoupil. Organizace má také dobré postavení u svých odběratelů i dodavatelů.

Z provedené SWOT analýzy byly zjištěny slabé a silné stránky organizace a také její příležitosti a hrozby. Nejsilnější stránkou DDM Mělník vysoký počet kvalitních interních a externích zaměstnanců a kvalitní prostředí, ve kterém se zájmová činnosti uskutečňuje. Oproti tomu nejslabší stránkou organizace je nedostatek financí, se kterými DDM Mělník při své činnosti disponuje. Největší příležitost organizace shledávám stále trvajícím zájmem dětí do věku 12 let o organizované trávení volného času formou zájmových činností a největší ohrožení pro DDM Mělník představuje úpadek zájmu o organizované trávení volného času u dětí od 13 let věku. Na základě těchto informací byla vypracována SWOT matice, díky níž jsem mohla organizaci navrhnout strategie, dle kterých by mohlo DDM Mělník postupovat zlepšit tak svou činnost. Organizaci jsem navrhla zajistit větší finanční tok rozšířením nabídky služeb cestovní agentury provozované DDM Mělník a rozšířit nabídku zájmových útvarů pro děti do 12 let věku a pro děti a mládež od 13 let věku.

7 Seznam použitých zdrojů

Knižní zdroje:

- ČÁP, Jan. *Psychologie mnohostranného vývoje člověka*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990. Učebnice pro vysoké školy. ISBN 80-042-2967-0.
- HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, 239 s. ISBN 978-807-3674-731.
- HARTL, Pavel. *Stručný psychologický slovník*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, 311 s. ISBN 80-717-8803-1.
- HAVLÍK, Radomír. *Sociologie výchovy a školy*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2002, 174 s. ISBN 80-717-8635-7.
- HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, 176 s. ISBN 80-717-8927-5.
- JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007, 285 s. ISBN 978-80-7367-269-0.
- JEDLIČKA, Richard. *Děti a mládež v obtížných životních situacích: nové pohledy na problematiku životních krizí, deviací a úlohu pomáhajících profesí*. Vyd. 1. Praha: Themis, 2004, 478 s. ISBN 80-731-2038-0.
- MALINOWSKI, Bronislaw. *Vědecká teorie kultury*. Vyd. 1. Brno: Krajské kulturní středisko, 1968
- MALINOWSKI, Bronislaw a With a preface by Huntington CAIRNS. *A scientific theory of culture and other essays*. [Facsim.] reprinted. London: Routledge, 2002. ISBN 04-152-6251-8
- MATOUŠEK, Oldřich a Andrea MATOUŠKOVÁ. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2011, 336 s. ISBN 978-807-3678-258.

- NEŠPOR, Karel. *Středoškoláci o drogách, alkoholu, kouření a lepších věcech*. 1.vyd. Praha: Portál, 1995, 129 s. ISBN 80-717-8086-3.
- PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999, 229 p. ISBN 80-717-8295-5.
- REUYS, Eva a Hanne VIEHOFFOVÁ. *Jak s dětmi trávit volný čas*. 1. vyd. Překlad Alena Pokorná, Bohuslav Urbánek. Praha: Portál, 1996, 180 s. Nápady, hry, tvořivost. ISBN 80-717-8073-1.
- SOUKUP, Václav. *Přehled antropologických teorií kultury*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000, 229 s. ISBN 80-7178-328-5
- TICHÁ, Ivana a Jan HRON. *Strategické řízení*. Vyd. 1. Praha: Provozně ekonomická fakulta ČZU v Praze ve vydavatelství Credit, 2002, 235 s. ISBN 978-80-213-0922-7

Internetové zdroje:

- *Univerzita online: Křivka biologického denní rytmu* [online]. 2013 [cit. 2014-08-09]. Dostupné z: <http://www.univerzita-online.cz/mng/psychologie-v-ekonomicke-praxi/psychicka-zatez-stres/>
- *Oficiální stránky města Mělník: Kultura, sport, zájmy* [online]. 2014 [cit. 2014-07-10]. Dostupné z: <http://melnik.cz/kultura-sport-zajmy/ds-1032/p1=1033>
- *Oficiální stránky města Mělník: Sportovní zařízení* [online]. 2014 [cit. 2014-07-10]. Dostupné z: <http://melnik.cz/sportovni-zarizeni/ds-1247/archiv=0&p1=1033>
- *TJ EMĚ Mělník* [online]. 2007 [cit. 2014-07-10]. Dostupné z: <http://web.quick.cz/tjeme/>
- *Hala BIOS Mělník* [online]. 2013 [cit. 2014-07-10]. Dostupné z: <http://www.halamelnik.cz/>
- *Dům dětí a mládeže Mělník* [online]. 2014 [cit. 2014-07-11]. Dostupné z: <http://ddm-melnic.cz/>

- *Rodinné centrum Chloumek* [online]. 2014 [cit. 2014-07-11]. Dostupné z: <https://sites.google.com/site/rcchloumekmelnik/home>
- *Oficiální web města Mělník: Kulturní a zájmové organizace* [online]. 2014 [cit. 2014-07-11]. Dostupné z: <http://melnik.cz/kultruni-a-zajmove-organizace/ds-1245>
- *Regionální muzeum Mělník* [online]. 2014 [cit. 2014-07-11]. Dostupné z: <http://www.muzeum-melnik.cz/o-muzeu/>
- *Základní umělecká škola Mělník* [online]. 2014 [cit. 2014-07-11]. Dostupné z: <http://www.zusmelnik.estranky.cz/>
- *Folklorní soubor Jarošáček Mělník* [online]. 2014 [cit. 2014-07-11]. Dostupné z: <http://www.jarosacek.cz/cs/o-nas/>
- *Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež KONTAKT* [online]. 2014 [cit. 2014-07-11]. Dostupné z: <http://www.kontakt-centrum.cz/>
- *Kurzy.cz Rejstřík firem* [online]. 2000 - 2014 [cit. 2014-07-11]. Dostupné z: <http://rejstrik-firem.kurzy.cz/49518941/dum-deti-a-mladeze-melnik-na-polabi-2854/statisticky-urad/>
- *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: Tiskové zprávy* [online]. 2014 [cit. 2014-07-25]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/vlada-schvalila-vyjimky-pro-tzv-nekvalifikovane-pedagogy?highlightWords=zah%C3%A1jit+studium>
- *Účetní kavárna: Sazby daně z přidané hodnoty* [online]. 2014 [cit. 2014-07-25]. Dostupné z: <http://www.ucetnikavarna.cz/uzitecne-tabulky/sazby-dane-z-pridane-hodnoty/>
- *CenyEnergie* [online]. 2014 [cit. 2014-08-01]. Dostupné z: <http://www.cenyenergie.cz/cena-elektřiny-a-plynu-pro-domacnosti-zdrazila-naposledy-pred-18-mesici/>
- *Středočeské vodárny: Ceny vodného a stočného* [online]. 2014 [cit. 2014-08-01]. Dostupné z: <http://www.svas.cz/vodne-a-stocne-v-roce-2014.html>
- *ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Veřejná databáze* [online]. 2014 [cit. 2014-08-01]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/uvod.jsp>
- *ČESKÉ ZDRAVOTNICKÉ FÓRUM. Výzkum životního stylu žáků: Trávení volného času* [online]. 2013 [cit. 2014-08-03]. Dostupné z: <http://czf.cz/clanek/zsz-volnycas>

Legislativa:

- Vyhláška o zájmovém vzdělávání. In: 74/2005. 2005.
- Zákon č. 108/2005 Sb., o školských, výchovných a ubytovacích zařízeních a školských účelových zařízeních, ve znění pozdějších předpisů. In: 2005. 2005.
- Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším, odborném a jiném vzdělávání. In: 561/2004. 2005.
- Zákon o pedagogických pracovnících. In: 563/2004. 2004.
- Zákon o sdružování občanů. In: 83/1190 Sb. 1990.
- Zákon o sociálních službách. In: 108/2006 Sb. 2006.
- Zákon o živnostenském podnikání. In: 695/2004 Sb. 2004.
- Předpis č. 422/2009 Zákon, kterým se mění zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In: 2009. 2009.
- Zákon o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů- In: 218/2000. 2000
- Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. In: 250/2000. 2000
- Zákon o dani z přidané hodnoty, In: 235/5004. 2004

Interní dokumenty DDM Mělník:

- DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE MĚLNÍK. *Výroční zpráva o činnosti střediska volného času DDM Mělník za rok 2012/2013.* Mělník, 2013
- DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE MĚLNÍK. • *Vnitřní řád organizace 2013 – 2014.* Mělník, 2013
- DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE MĚLNÍK. • *Školní vzdělávací program pro zájmové vzdělávání DDM Mělník.* Mělník, 2013

- DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE MĚLNÍK. *Výroční zpráva o činnosti střediska volného času za rok 2011/2012*. Mělník, 2012
- DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE MĚLNÍK. *PŘIHLÁŠKA DO ZÁJMOVÉHO ÚTVARU 2013/2014*. Mělník, 2013
- DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE MĚLNÍK. *Platový předpis DDM Mělník 2012/2013*. Mělník, 2012.

Ostatní dokumenty:

- ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE, Středočeský inspektorát - oblastní pracoviště. *Inspekční zpráva: Dům dětí a mládeže Mělník*. Mělník, 2013.
- MARGARISOVÁ, PH.D., Ing. Klára a Ing. Kateřina KURALOVÁ, PH.D. *Prezentace - Strategický management*. Praha, 2013.

Seznam použitých zkratk:

DDM – Dům dětí a mládeže

MěÚ – Městský úřad

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

DVPP – Další vzdělávání pedagogických pracovníků

DPH – Daň z přidané hodnoty

8 Přílohy

Příloha č.1 – Tabulka : Hodnocení norem, zásad a směrnic DDM Mělník

Prvek hodnocení norem, zásad a směrnic	Hodnocení (jako ve škole)
Dokumenty, které je organizace povinna vypracovávat	2
Rozsah řízení organizace v souladu s ŠVP a vnitřním řádem	1
Vlastní interní směrnice	1
Rozsah řízení organizace v souladu s vlastními interními směrnicemi	1
Celkové hodnocení	1,25

Zdroj: Vlastní

Příloha č. 2 – Tabulka : Hodnocení nemovitého majetku DDM Mělník

Prvek hodnocení nemovitého majetku	Hodnocení (jako ve škole)
Umístění objektu organizace	3
Stav objektu	1
Velikost objektu	2

Venkovní a přilehlé prostory objektu	2
Bezbariérový přístup	2
Vhodnost pro poskytované služby nabízené organizací	2
Celkové hodnocení	2

Zdroj: Vlastní

Příloha č.3 – Tabulka : Hodnocení zařízení a vybavení DDM Mělník

Prvek hodnocení zařízení a vybavení	Hodnocení (jako ve škole)
Využitelnost prostor v objektu	1
Kvalita vybavení učeben a kluboven	1
Stav interiérů učeben, kluboven a společných prostor	1
Uspořádání místností	1
Kapacita učeben, kluboven a společných prostor	2
Celkové hodnocení	1,2

Zdroj: Vlastní

Příloha č. 4 – Tabulka : Hodnocení ekonomiky DDM Mělník

Prvek hodnocení ekonomiky	Hodnocení (jako ve škole)
Využití dotací z rozpočtu zřizovatele	1
Hospodaření organizace v souladu se zákony	1
Kompletní hospodaření organizace	2
Celkové hodnocení	1,3

Zdroj: Vlastní

Příloha č. 5 – Tabulka : Hodnocení personálních podmínek DDM Mělník

Prvek hodnocení personálních podmínek	Hodnocení (jako ve škole)
Zkušenosti a praxe pedagogických pracovníků s prací s dětmi	1
Odbornost pedagogických pracovníků a splnění zákonných požadavků	2
Počet zaměstnanců	1
Celkové hodnocení	1,3

Zdroj: Vlastní

Příloha č. 6 – Tabulka – Hodnocení zájmové činnosti DDM Mělník

Prvek hodnocení zájmové činnosti	Hodnocení (jako ve škole)
Pravidelná výchovná, vzdělávací a zájmová činnost	
Množství nabízených zájmových kurzů	1
Zaměření zájmových kurzů - tematické	2
Zaměření zájmových kurzů – věkové	2
Spolupráce s nadanými jedinci, jejich podpora a rozvoj	1
Příležitostná výchovná, vzdělávací, zájmová a tematická rekreační činnost	
Zaměření pořádaných akcí na určité téma	1
Množství pořádaných akcí	1
Táborová činnost	
Tematické zaměření táborů	1
Množství pořádaných táborů	2
Osvětová a informační činnost	
Tvorba programů pro prevenci, spolupráce s jinými školskými zařízeními	1
Prevence sociálně-patologických jevů	1

Spontánní činnost	
Přizpůsobení prostor organizace k spontánní činnosti	2
Množství nabízených aktivit pro spontánní činnost	1
Organizování soutěží a přehlídek dětí a žáků	
Množství pořádaných akcí	1
Spolupráce s jinými subjekty	1
Celkové hodnocení	1,3

Zdroj: Vlastní

Příloha č. : Obrázek č. – Přihláška do zájmového útvaru 2012/2013

Dům dětí a mládeže, Mělník, Na Polabí 2854
se sídlem: Na Polabí 2854, 276 01 Mělník
IČ: 495 18 941

www.ddm-melnik.cz, e-mail: info@ddm-melnik.cz
tel: 315 623 028

PŘIHLÁŠKA DO ZÁJMOVÉHO ÚTVARU 2013/2014

(vypíšte hůlkovým písmem)

Zájmový útvar..... Cena.....
Jméno a příjmení.....
Datum narození..... Rodné číslo.....
Škola..... třída.....
Bydliště.....
Jméno otce..... telefon.....
Jméno matky..... telefon.....
E-mail.....
Zdravotní pojišťovna.....

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ RODIČŮ O ZDRAVOTNÍM STAVU DÍTĚTE

Prohlašuji, že můj syn (dcera) je zdrav (zdráva) a může se zúčastnit činnosti v zájmovém útvaru:

- a) bez omezení
- b) s omezením / alergie apod./
- c) jiné znevýhodnění /viz Zákon č. 561/2004Sb., § 28 ods. f/

Zákonní zástupci jsou povinni oznámit školskému zařízení všechny změny, které mohou podstatně ovlivnit průběh vzdělávání nebo bezpečnost dítěte (zdrav. stav, tel. spojení, bydliště, atd...).

Jako zákonný zástupce jsem se seznámil s Vnitřním řádem DDM Mělník, který je vyvěšen ve vestibulu budovy DDM Mělník a zveřejněn na webových stránkách organizace.

S údaji v přihlášce je nakládáno dle zákona č. 101/2000Sb., O ochraně osobních údajů.

Souhlasím – nesouhlasím s tím, aby fotografie, filmový materiál pořízený v ZÚ mohl být zveřejněn a použit při propagaci DDM.

Souhlasím – nesouhlasím s tím, aby naše dítě odcházelo samostatně ze ZÚ, a to i v případě, že se schůzka nebude konat.

Souhlasím – nesouhlasím s tím, aby mi na výše uvedený e-mail byly zaslány novinky a informace o akcích DDM (S Vaším e-mailem bude zacházeno jako s osobním údajem a bude v tomto smyslu chráněno, nebude poskytnut třetí straně.)

Pokud člen zájmového útvaru přelíže své úkonné činnosti bez uvedení závažných zdravotních důvodů, úplata za ZÚ se mu nevrací.

Datum:

Podpis:

Zdroj: Vlastní zpracování dle informací dostupných na http://ddm-melnik.cz/?page_id=12